

RECONSTITUCIÓ PARCIAL D'UN HOMILIARI
CATALANONARBONÈS DEL SEGLE IX-X
TRANSMISSOR DE SERMONS DE CROMACI D'AQUILEIA

per FRANCESC XAVIER ALTÉS I AGUILÓ

RESUM

A partir de l'homiliari de l'ofici València, Arxiu de la Catedral, ms. 78, del costumari Barcelona, Arxiu de la Corona d'Aragó, ms. Sant Cugat 42, i de fragments codicològics, hom reconstitueix la tipologia i la tradició codicològica d'un tipus d'homiliari de l'ofici confegit en l'àrea litúrgica catalanonarbonesa, el prototipus del qual pot situar-se, provisionalment, en el trencall dels segles IX-X. Sobre la base d'una singular compilació de textos manllevats als homiliaris d'Alanus de Farfa i de Pau Diaca hi destaquen sermons de sant Cromaci d'Aquileia, de l'homiliari carolingi de Luculentius, textos característics de l'homiliari dit de Toledo i sermons inèdits o en recensió llarga de sant Cesari d'Arle. La influència d'aquest tipus d'homiliari en alguns homiliaris de l'ofici de la Catalunya Vella és ben palesa, però alhora desigual.

Paraules Clau: Cromaci d'Aquileia, *Carolus*, *Luculentius*, homiliari de l'ofici, l'àrea litúrgica catalanonarbonesa.

ABSTRACT

From the homiliary of the office València, Arxiu de la Catedral, ms. 78, the customary Barcelona, Arxiu de la Corona d'Aragó, ms. Sant Cugat 42 and codicological fragments, we propose the reconstruction of a kind of homiliary of the office produced in the catalano-narbonese liturgical area, the origins of which are to be searched, provisionally, in the passage from the 10th to the 11th century. On the basis of a singular compilation of texts borrowed from the homiliaries of Alanus of Farfa and Paulus the Deacon, we can underline the presence of sermons from saint Cromatius of Aquilea, from the homiliary of Luculentius texts characteristic of the homiliary so-called of Toledo and sermons inedit –or only recensed– from Cersarius of Arles. The influence of this kind of homiliary in some other homiliaries of the office in Catalunya Vella is well attested and unequal at the same time.

Keywords: Cromatius of Aquilea, *Carolus*, *Luculentius*, homiliary of the office, catalano-narbonese liturgical area.

L'estudi i l'edició dels homiliaris per a l'ofici diví de la Catalunya Vella i de l'àrea geogràfica franca de l'antiga província eclesiàstica Narbonesa n'ha fet emergir els elements propis o més característics. L'any 1981, l'inoblidable Raymond Étaix publicà cinc homiliaris de l'ofici diví, procedents d'ambdues vessants dels Pirineus i n'inventarià altres de la mateixa família¹ sense aconseguir, però, de besllumar el tipus d'homiliari ara objecte d'anàlisi i de reconstitució. Una de les seves característiques és la transmissió d'una sèrie de sermons de Cromaci d'Aquileia, diferent de la del monestir de Santa Maria de Ripoll.²

EL MANUSCRIT 78 DE L'ARXIU DE LA CATEDRAL DE VALÈNCIA

El manuscrit 78 de l'Arxiu de la Catedral de València³ conté la primera part de l'homiliari de l'ofici del primer diumenge d'Advent fins al diumenge de Quinquagèsima. Es tracta d'un còdex de pergami amb 235 folis, numerats, modernament, amb numeració aràbiga en tinta vermella. Anteriorment, des del segle XIV ho estaven amb numeració romana, també en tinta, inscrita a tocar del voraviu del centre del marge extern del revers dels fulls, i per això fou parcialment o totalment afectada per la guillotina en la darrera enquadernació del còdex.

Els fulls del volum amiden 375 x 275 mm i corresponen a vint-i-set quaderns quaterns, llevat dels quaderns tretzè i catorzè que són terns. Les cares del pergami hi van acarades alternant pèl-carn, carn-pèl: < > < > | < > < >. La quadernació original, amb xifres romanes i en color vermell, està situada en l'angle inferior exterior del revers del primer full de cada quadern. Els quaderns numerats són xxx, però la numeració és irregular i solament visible a partir del quadern VIII (f. 64v), que en realitat hauria de ser VIII; els quaderns vint-i-tres i vint-i-quatre no estan numerats; el quadern vint-i-cinc és irregular. Després del quadern vint-i-dos en manca un, des de molt antic, i també el quadern vint-i-set.

Pel que fa a la disposició escriptòria, en el marge exterior dels fulls s'aprecia el punxat per al payout, i en els marges superior i inferior el punxat per a les línies de justificació. Pautat amb mina i amb escriptura a dues columnes, amb 32/34 línies per plana, formant una caixa d'escriptura de 285 x 190 mm.

L'escriptura en lletra carolina de transició de la darreraia segle XII és en tinta color marró fosc i comporta rúbriques. Les inicials de tots els sermons i homilies són ornades, però corresponen a dues mans. Les de la

1. R. ÉTAIX, «Quelques homéiliaires de la région catalane», a *Recherches Augustiniennes*, vol. 16, París, 1981, p. 333-398.
2. R. ÉTAIX i J. LEMARIÉ, *Chromatii Aquileiensis opera*, Turnholt, 1974, p. XXI. (Corpus Christianorum Latinorum, Series Latina, IXA).
3. És el ms. 33 en E. OLMOS Y CANALDA, «Catálogo descriptivo de los Códices de la Catedral de Valencia», *Boletín de la Real Academia de la Historia*, 91 (1927/2), p. 413-414.

primera mà (folis 1 a 40, 65, 146, 180 i 190v) només estan dibuixades a ploma amb tinta de color marró, però n'hi dues d'acolorides (f. 141 i 161). La majoria són fitomòrfiques i la lletra fa d'estructura on s'entrellacen troncs i fulles carnosos, i ella mateixa i el seu emmarcament són perlats. N'hi ha també algunes de caràcter zoomòrfic, sovint allargassades (f. 6, 9v, 17v, 25v, 32v, 65).

D'inicials pròximes a la primera mà, en trobem en el leccionari de l'ofici, Barcelona, Arxiu de la Catedral, ms. 111 (s. XII-XIII), que, curiosament, també en té alguna de pròxima a les de la segona mà. Aquestes inicials, de reminiscència romànica, segons M. E. Ibarburu són corrents en manuscrits catalans de la darrereria del segle XII i començaments del XIII, i respondrien a un tipus «internacional» aleshores ja depassat.⁴

Les inicials de la segona mà (des del foli 42 en endavant) tenen sovint formes arrodonides, i conjuguen els colors vermell, blau i marró clar; els ornaments són unes volutes vermelles i blaves, amb fulles fines i fruits en forma de gotim; en l'ornamentació interior també hi ha faixes, ròmbiques, vermelles i blaves, o bé florons dibuixats amb ploma en tinta marró clar.

L'edició analítica de l'homiliari la trobareu en l'Annex 1. Alguns sermons porten anotacions marginals dels segles XIV i XV i altres relatives a les lliçons d'un breuari pròxim al de Girona. Al darrer full (f. 235-235v) hi ha diverses anotacions i ex-libris de la seu de València del segle XV. L'enquadernació del volum és moderna, dels primers anys del segle XIX, en pasta valenciana de color verdós.

Bibliografia:

E. OLMOS Y CANALDA, «Catálogo descriptivo de los Códices de la Catedral de Valencia», *Boletín de la Real Academia de la Historia*, 91 (1927/2), p. 413-414; E. OLMOS Y CANALDA, *Códices de la Catedral de Valencia*, 2a ed., Madrid, 1943, p. 64-65; A. OLIVAR, «Les supervivències litúrgiques autòctones a Catalunya en els manuscrits dels segles XI-XII», a *II Congrès Litúrgic de Montserrat*, vol. 3, Montserrat, 1967, núm. 249; *Chromatii Aquileiensis opera, cura et studio* R. ÉTAIX & J. LEMARIÉ, (Corpus Christianorum Latinorum, Series latina, 9A), Turnhout, 1974, p. XIV i 148-154; J. LEMARIÉ, «Sermon africain inédit pour la fête des Innocents», *Analecta Bollandiana*, 96 (1978), p. 108-116; J. JANINI, *Manuscritos litúrgicos de las bibliotecas de España*, vol. 2, Burgos, 1980, núm. 763; J. LEMARIÉ, «Nouvelle édition du sermon pour les saints Innocents, Cum universus mundus», *Analecta Bollandiana*, 99 (1981), p. 135-138; R. ÉTAIX, «Quelques homéliaires de la région catalane», en *Recherches Augustiniennes*, vol. 16, Paris, 1981, p. 390; J. LEMARIÉ, «La collection carolingienne de Luculentius restituée par les deux codices Madrid, Real Academia de la Historia, Aemil. 17 et 21», *Sacris Erudiri*, 27 (1984), p. 237; F. X. ALTÉS I AGUILÓ, «La tradició codicològica i litúrgica de l'homiliari carolingi de Luculentius a Catalunya. La recensió catalana: inventari i homilies recuperades», a *Miscel·lània Litúrgica Catalana*, vol. 18, Barcelona, 2010, p. 215, núm. 12 i p. 217, núm. 29.

4. *Catalunya Romànica*, vol. 10, Barcelona, 1992, p. 180.

València, Arxiu de la Catedral, ms. 78: Inicials de la primera mà.

València, Arxiu de la Catedral, ms. 78: Inicials de la segona mà.

EL COSTUMARI DE SANT CUGAT DEL VALLÈS: BARCELONA, ARXIU DE LA CORONA D'ARAGÓ, SANT CUGAT, MS. 46

Aquesta és una font atípica per a la reconstitució d'un homiliari. Es tracta de l'ampli i minuciosament costumari monacal benedictí que fou copiat entre els anys 1221 i 1223 pel monjo fra Pere Ferrer per al seu monestir de Sant Cugat, i que ha estat darrerament descrit i publicat per Ernest Efrém Compte.⁵

D'acord amb l'esperit de la Regla de sant Benet (capítols 38 i 42),⁶ el costumari estableix i regula minuciosament les lectures que calia fer en el refetor monacal durant els àpats i en la col·lació vespertina, en dos capítols: el 21 (*De preparatoriis mense cotidiane et quid legendum sit omni tempore anni*) i el 33 (*Quo ordine sit collatio facienda et quales libri sint in collatione legendi*). En ambdós s'indiquen els llibres que cal llegir-hi durant l'any, d'acord amb el cicle litúrgic, i quan es tracta de sermons i homilies soltes fins i tot en dona l'incipit.⁷ Durant l'hivern i la primavera, sovint fa referència a un homiliari dividit en dos volums denominats *Carolo tenui* i *Carulo grosso*, que en el trencall dels segles XIV-XV trobem anomenats *lo Carle ten* i *lo Carle gros* i adscrits a l'altar de Santa Maria de l'església monacal, juntament amb altres còdexs⁸ que el costumari assigna a la lectura del refetor o a la de col·lació.

El *Carolus tenuis* corresponia a la part hivernal de l'homiliari, mentre que el *Carolus grossus* contenia, si més no, la part vernal de l'homiliari i l'extens santoral vernal i estival amb les *passiones* i homilies per a les festes dels sants; d'ací, versemblantment, la qualificació de *grossus* atorgada al volum.

L'incipiari i la seqüència dels textos del *Carolus tenuis* transmesos pel costumari palesen que es tractava d'un homiliari similar al manuscrit 78 de la catedral de València però més complet en aquesta part hivernal perquè incloïa, com era habitual, el temps de Quaresma-Passió. Del *Carolus grossus*, en canvi, el costumari només transmet alguns *initia* de la part estival (Pasqua-Pentecosta), que són prou valuosos per a establir l'inici d'aquesta part estival.

TESTIMONIS FRAGMENTARIS

En la recomposició de l'homiliari tenen una importància cabdal, per una banda uns fulls d'homiliari, del segle XI-XII, conservats a la Seu d'Urgell, Biblioteca Capitular, ms. 181, que relliguen les parts hivernal i estival de

5. *El costumari del monestir de Sant Cugat del Vallès*, edició a cura d'E. E. COMPTE, Barcelona, 2009, p. 98-104 i 121-124.
6. *Benedicti Regula*, ed. R. HANSLIK (editio altera emendata), Viena, 1977, (Corpus Scriptorum Ecclesiasticorum Latinorum, 75).
7. *El costumari del monestir de Sant Cugat del Vallès*, p. 98-104 i 121-124.
8. M. COLL I ALENTORN, «El cronicó de Sant Cugat», *Analecta Montserratensia*, 9 (1962), p. 259.

l'homiliari. Per altra banda, el cicle de Pasqua-Pentecosta de l'homiliari estival, copiat en la darrera del segle XII i conservat a Tarragona, Biblioteca Pública, ms. 139.

Peces corresponents a aquest mateix cicle litúrgic les trobem testimoniades en dos fragments d'homiliaris: un, d'ús monàstic, prové del monestir de Santa Maria de Meià (Barcelona, Arxiu de la Corona d'Aragó, Col·leccions, Fragments de manuscrits, 95); l'altre és un fragment que fou copiat en el primer quart del segle XI i es conserva a Vic, Arxiu Episcopal, Fragments, xx/1. Es fa difícil de saber si prové d'un homiliari d'aquest tipus un foli d'homiliari (Barcelona, Arxiu de la Corona d'Aragó, Col·leccions, Fragments de manuscrits, 91) copiat en la primera meitat del segle XI i que conté part de l'homilia *Si subtiliter* (cf. l'annex 1, núm. 96).

ESTRUCTURA I RECONSTITUCIÓ DE L'HOMILIARI

La comparació de l'incipiari de les peces del ms. 78 de València amb el del costumari de Sant Cugat del Vallès (cf. l'annex, 2) –tot i el desplaçament d'algunes peces prescrit pel costumari– palesa que ens trobem davant d'un mateix tipus d'homiliari, l'anàlisi del qual revela que fou confegit a partir d'una selecció de peces de l'antic homiliari romà d'Alanus de Farfa, complementada amb homilies evangèliques manllevades a l'homiliari de Pau Diaça.

A l'interior del conjunt, i particularment en el que resta de l'inici de la part estival (Pasqua-Pentecosta), hom hi identifica alguns textos rars⁹ i propis, manlevats als sermons del pseudo-Agustí, del pseudo-Màxim, de Cesari d'Arles, de Cromaci d'Aquileia, a l'homiliari dit de Toledo i al carolingi de Luculentius, que són textos característics dels homiliaris i dels breviaris de l'àrea litúrgica que anomenem catalanonarbonesa. Al santoral original dels dos homiliaris fontals, la part hivernal del manuscrit 78 de València, i versemblantment també el costumari de Sant Cugat, hi intercala les festes de la conversió de sant Pau, la càtedra de sant Pere, sant Maties i l'Anunciació del Senyor.

La part hivernal, en el manuscrit de València, està constituïda actualment per 125 peces, i estructurada en dues parts. La primera (f. 1-179) conté sermons des de l'Advent fins a la pre-Quaresma (diumenges de Septuagèsima, Sexagèsima i Quinquagèsima). La segona (f. 179-235) està formada per les homilies evangèliques corresponents a aquests cicles litúrgics; ara, però, per manca dels quaderns corresponents, hi falten les homilies per a l'Advent, el santoral de Nadal i els diumenges de la pre-Quaresma.

9. R. ÉTAIX, «Quelques homéiliaires de la région catalane», a *Recherches Augustiniennes*, vol. 16, París, 1981, p. 392-396; J. LEMARIÉ, «Deux fragments d'homéiliaires conservés aux archives capitulaires de Vich, témoins de sermons pseudo-augustiniens et du commentaire de Luculentius sur les Évangiles», *Revue des Études Augustiniennes*, 25 (1979), p. 95.

Per la seva part, el Costumari de Sant Cugat aporta a la reconstitució de l'homiliari l'incipi dels sermons per al temps de Quaresma i Passió, que manca en el manuscrit 78 de València, els quals coincideixen amb les peces transmeses pels fragments de l'homiliari de la Seu d'Urgell, Arxiu Capitular, ms.181, assegurant la seqüència dels textos (cf. l'annex 3.1), i la conclusió de la part hivernal en el Dissabte Sant.¹⁰

De la part estival de l'homiliari, el costumari de Sant Cugat i els fragments de la Seu d'Urgell testimonien els *initia* d'alguns sermons de Pasqua i Pentecosta. Aquesta sèrie és reconstituïble, com veurem, a partir dels homiliaris que en depenen; cosa que, en canvi, no és possible de fer, amb certesa, amb l'homiliari dels diumenges estivals i del santoral.

Pel que fa a la datació del prototipus de l'homiliari reconstituït, la tradició codicològica més antiga la trobem en el fragment de Meià i, especialment, en el de Vic que fou copiat durant el primer quart del segle XI. Això ja situaria el prototipus de l'homiliari al segle X, però atès que un sermó de Cromaci d'Aquileia ja el trobem recopiat juntament amb una homilia de Luculentius en un fragment d'homiliari (Barcelona, Arxiu de la Corona d'Aragó, Col·leccions. Fragments de manuscrits, núm. 249) datable la segona meitat del segle X,¹¹ podríem situar, provisionalment, aquest prototipus en el trencall dels segles IX-X, com semblaria corroborar-ho la presència d'un altre sermó de Cromaci en l'homiliari New Haven –Biblioteca de la Universitat de Yale, T. E. Marston, núm. 137 (*olim* Saragossa, Biblioteca de la Seo, 17-34)– copiat al segle XII-XIII, sobre un exemplar copiat l'any 919 tal com ho palesa el colofó de la primera part del manuscrit datat *vi kal. octobris anno xxi regnante Karolo rege*, que correspon al 26 de setembre de l'any 919 i al rei franc Carles el Simple.¹²

Els sermons de Cromaci, juntament amb textos característics de l'homiliari dit de Toledo i sermons inèdits o en recensió llarga de sant Cesari d'Arle, situen la compilació del prototipus de l'homiliari reconstituït en l'àrea litúrgica catalanonarbonesa.

Una qüestió menor, però que ulteriorment caldrà aclarir, és el nom de *Carolus* que el costumari de sant Cugat dona a aquest homiliari atès que hom ha suposat, raonablement, que amb la denominació de *Karolus* els inventaris eclesiàstics medievals catalans es refereixen a l'homiliari de

10. J. LEMARIÉ, «Nouveaux manuscrits de Catalogne témoins des sermons de saint Chromace d'Aquilée», *Revue Bénédictine*, 76 (1966), p. 316, nota 1.
11. F. X. ALTÉS I AGUILÓ, «La tradició codicològica i litúrgica de l'homiliari carolingi de Luculentius a Catalunya. La recensió catalana: inventari i homilies recuperades», a *Miscel·lània Litúrgica Catalana*, vol. 18, Barcelona, 2010, p. 130-131, núm. 3.
12. R. ÉTAIX, «Sermon inédit de saint Augustin sur la Circoncision dans un ancien manuscrit de Saragosse», *Revue des Études Augustiniennes*, 26 (1980), p. 63, núm. 3, l'identifica erròniament amb el rei Carlemany; i a la p. 68, núm. 30, dona l'any 874 que ha de correspondre a l'era hispànica DCCCXII (no a l'era DCCCXII).

Pau Diaca,¹³ o bé a les seves recensions. Tanmateix la identificació del contingut del *Carolus tenuis* de Sant Cugat amb el de l'homiliari del manuscrit 78 de València semblaria posar-ho en qüestió tant més que al refetor del monestir de Santa Maria de Ripoll consta que hi havia un *Liber maior quo vocatur Karolus* destinat a la lectura.¹⁴ Malauradament, no ens aporta cap informació substancial l'existència, l'any 1507, al cor de la col·legiata de Sant Vicenç de Cardona, d'un *libre apel·lat «Lo Carles maior»* i un *altre libre apel·lat «Lo Carles menor»*,¹⁵ la denominació dels quals tant podria correspondre a les parts *aestiva* i *hiemalis* d'un homiliari del tipus Pau Diaca com d'un homiliari del tipus del València i Sant Cugat del Vallès.

En l'anàlisi i la identificació de les fonts del manuscrit 78 de València les edicions i els manuscrits seran citats amb les sigles següents:

Edicions:

- AF Homiliari d'Alanus de Farfa.¹⁶
- CC *Corpus Christianorum*.
- Cro Homilies de Cromaci d'Aquileia.¹⁷
- Luc Homiliari carolingi de Luculentius.¹⁸
- PD Homiliari de Pau Diaca.¹⁹
- PL *Patrologia Latina*.
- Tol *Homeliae Toletanae*.²⁰

Manuscrits:

- SC Costumari de Sant Cugat del Vallès, c.1221-1223. Barcelona, Arxiu de la Corona d'Aragó, Sant Cugat, ms. 46.²¹
- G Homiliari-passionari hivernal de l'ofici, s. xv. Girona, Arxiu de la Catedral, ms. 8.

13. M.-S. GROS, «La biblioteca de la catedral de la Seu d'Urgell als segles X-XII», *Acta Historica et Archeologica Medievalea*, 26 (2005), p. 106, núm. 3. Un regest de l'edició del *Diplomatari de l'Arxiu Capitular de la Catedral de Barcelona*, vol. 3, Barcelona, 2006, p. 1427, identifica el *librum Charoli, Sante Ecclesie utillum in tribus corporis divisum* amb una vida de Carlemany.

14. Vic, Arxiu Episcopal, Mensa Episcopal 2059, plec III, f. 44.

15. A. GALERA I PEDROSA, «Els llibres de cor de l'església canònica de Sant Vicenç de Cardona segons un inventari de l'any 1507», *Faventia*, 17 (1995), p. 110.

16. R. GRÉGOIRE, *Homélieaires liturgiques médiévaux. Analyse de manuscrits*, Spoleto, 1980, p. 126-188.

17. R. ÉTAIX; J. LEMARIÉ, *Chromatii Aquileiensis opera*, Turnhout, 1974. (Corpus Christianorum Latinorum. Series Latina, IXA).

18. J. LEMARIÉ, «La collection carolingienne de Luculentius restituée par les deux codices Madrid, Real Academia de la Historia, Aemil. 17 et 21», *Sacris Erudiri*, 27 (1984), p. 221-371.

19. R. GRÉGOIRE, *Homélieaires liturgiques médiévaux*, p. 423-478.

20. R. GRÉGOIRE, *Homélieaires liturgiques médiévaux*, p. 293-319.

21. *El costumari del monestir de Sant Cugat del Vallès*, p. 98-104 i 121-124.

- M Fragment d'homiliari de l'ofici d'ús monàstic, s. xi. Barcelona, Arxiu de la Corona d'Aragó, Col·leccions, Fragments de manuscrits, 95.²²
- Pd Homiliari hivernal de l'ofici, s. xi, 2a meitat. París, BnF, ms. lat. 5302.²³
- Pq Homiliari hivernal de l'ofici, s. xi, 2a meitat. París, BnF, ms. lat. 5304.²⁴
- Sb *Breviarium secundum consuetudinem ecclesie monasterii Beate Marie ville Celsone, ordinis Sancti Augustini*, imprès a Saragossa l'any 1514.
- Su Fragments d'homiliari de l'ofici, s. xi-xii. Seu d'Urgell, Biblioteca Capitular, ms. 181.²⁵
- T Homiliari estival de l'ofici, s. xii^{ex}. Tarragona, Biblioteca Pública, ms. 139.²⁶
- Val Homiliari hivernal de l'ofici, s. xii-xiii. València, Arxiu de la Catedral, ms. 78.
- Vf Fragment d'homiliari de l'ofici, s. xi, 1r quart. Vic, Arxiu Episcopal, Fragments, XX/1.²⁷

CARACTERÍSTIQUES DE LA PART HIVERNAL

Ja siguin pròpies o bé provinents del tipus d'homiliari d'Alanus de Farfa utilitzat pel compilador, l'homiliari del manuscrit 78 de València presenta per a les festes de Nadal i d'Epifania nodrides sèries de sermons seleccionats i, de vegades, numerats (cf. l'annex 1).

Per a la festa de Nadal ofereix un bloc de trenta sermons (núm. 11-39) numerats d'i a xxx i altres set sense numerar (núm. 40-46), que formen tres sèries. La primera, núm. [i] a xviii –amb algun decalatge numèric–, està constituïda per sermons de sant Agustí i augustinians seleccionats entre els que ofereix AF I,2-10d. La segona secció, núm. xviii a xxvi, està formada per vuit sermons de sant Lleó d'AF I,11-15d, el primer dels quals va numerat viii.i (núm. 28). La tercera, núm. xxvii a xxx, té quatre sermons propis, tres d'aquests augustinians (núm. 36-39). La quarta sèrie la formen set sermons (núm. 42-46) de diversos autors, seleccionats d'entre PD I,16-23b.

22. F. X. ALTÉS I AGUILÓ, «La “Pars Aestiva” de l'homiliari de l'ofici catalanonarbonès. Inventari i difusió. Reconstitució de la seva recensió de l'homiliari carolingi de Liverani», a *Miscel·lània Litúrgica Catalana*, vol. 7, Barcelona, 1996, p. 115-116.

23. R. ÉTAIX, «Quelques homéliaires de la région catalane», p. 334-349.

24. R. ÉTAIX, «Quelques homéliaires de la région catalane», p. 350-358.

25. J. LEMARIÉ, «Nouveaux manuscrits de Catalogne», p. 315-318; R. ÉTAIX, «Quelques homéliaires de la région catalane», p. 388-389.

26. R. ÉTAIX, «Quelques homéliaires de la région catalane», p. 359-370.

27. J. LEMARIÉ, «Trois sermons fragmentaires inédits de saint Césaire d'Arles conservés à l'Arxiu Capitular de Vich», *Revue Bénédictine*, 88 (1978), p. 94-96; R. ÉTAIX, «Quelques homéliaires de la région catalane», p. 389-390; A. M. MUNDÓ, *Les Bibles de Ripoll*, Ciutat del Vaticà, 2002, p. 80 i làmina 20, n'atribueix l'escriptura al monjo Guifré de Ripoll.

De manera similar, per a la festa de l'Epifania i la seva octava presenta un altre bloc de sermons, dividits en tres sèries. La primera, també de sermons augustinians (núm. 67-72 i 80) seleccionats d'entre els d'Alanus de Farfa. La segona, igualment de sermons de sant Lleó (núm. 73-81), però seleccionats d'AF i de PD, que van numerats fins al *viii^{us}* i tenen intercalat un sermó de sant Fulgenci de Ruspe (núm. 79) manllevat a Pau Diaca. La tercera sèrie, destinada a les fèries de l'octava de l'Epifania, té vuit sermons del pseudo-Màxim (núm. 82-89) manllevats a PD, el primer dels quals indica que són en *Numero viii*.

Un altre rastre de les fonts utilitzades es troba en la segona part del manuscrit 78 de València. Algunes homilies sobre els evangelis conserven la numeració LVIII a LXI (núm. 120-123) d'acord amb l'homiliari de Pau Diaca, mentre que en altres homilies el compilador preferí l'homiliari de *Luculentius* i la popular homilia de Joan Scot sobre el pròleg de l'evangeli de sant Joan (núm. 112, 115, 118, 125). L'homilia Luculentius-29 està vinculada a la perícopa evangèlica Mateu 11,25-30 –que és característica per al cinquè diumenge d'Epifania en el tipus de leccionari de la missa comú a la zona catalanonarbonesa²⁸ i la utilitzen els breviaris de Girona i de la canònica de Solsona.²⁹

Una singularitat tant del manuscrit 79 de València com del costumari de Sant Cugat, la trobem en el diumenge de Septuagèsima amb dos sermons (núm. 106-107) originàriament destinats a l'ofici de *dimissio* o comiat de l'Al-leluia,³⁰ que fou suprimit pel papa Gregori VII (1073-1085). L'un és manllevat a Cromaci d'Aquileia i l'altre a Isidor de Sevilla. Fins ara hom suposava que l'homiliari 79 de València era l'únic testimoni català de l'homilia 33 de Cromaci d'Aquileia, que hi és atribuïda a sant Jeroni tal com s'esdevé sovint amb altres homilies cromacianes dels homiliaris catalans;³¹ ara, però, podem afegir-hi l'incipit del costumari de Sant Cugat i la referència –fins ara críptica– que hi fa l'homiliari Pd,108, el qual, després del sermó de sant Isidor, indica: *Item sermo s. Hieronimi in LXX. Require in finem huius libri*. Ara, però, el text hi manca per mutilació del còdex.

L'incipiari transmès pel costumari de Sant Cugat té sis sermons que no figuren en el manuscrit de València, concretament dos per al dia de sant Joan Evangelista (27-XII), altres dos per al dels sants Innocents (28-XII) i

28. F. X. ALTÉS, «El leccionari de la missa de Sant Romà de les Bons (Andorra)», *Urgellia*, 2 (1979), p. 187.

29. F. X. ALTÉS i AGUILÓ, «La tradició codicològica i litúrgica de l'homiliari carolingi de Luculentius a Catalunya», p. 96 i 217.

30. J. P. RUBIO SADIA, «*Alleluia non meremur in perenne psallere*. Notas sobre la evolución del oficio aleluyático de Septuagèsima en Cataluña y el Languedoc», a *Miscel·lània Litúrgica Catalana*, vol. 20, Barcelona, 2012, p. 246-248.

31. R. ÉTAIX; J. LEMARIÉ, *Chromatii Aquileiensis opera*, p. 148.

dos més per a la festa de la Circumcisió del Senyor (1-i).³² Significativament, en tots tres cassos es tracta dels dos darrers sermons, per això, més que no pas d'addicions fetes al *Carolus tenuis* de SC, podria tractar-se de supressions que podrien haver afectat també altres dies. En aquest sentit és molt suggeridor trobar les homilies Tol,6 (per a la festa de la Circumcisió) i Tol,12 (per a la Càtedra de Sant Pere, el 22 de febrer) en homiliaris que han rebut la influència del model representat en Val i SC, com són els septentrionals Pd,62 i Pq,61a (que en l'Epifania porta cinc sermons amb l'ordre de Val), i el breviari de la canònica de Solsona Sb-156, o el leccionari-passionari de Santa Maria de Serrateix.³³

LA PART ESTIVAL

Contrastant amb la part hivernal, en l'estival la presència de peces d'Alanus de Farfa sembla gairebé testimonial; la majoria de sermons són propis o bé manlevats a Cromaci d'Aquileia i a l'homiliari Tol.

De moment, com ja ha estat dit, només podem referir-nos a alguns sermons per a Pasqua i Pentecosta que transmeten SC i els fragments d'homiliari de la Seu d'Urgell. Tanmateix sembla com si hom hagués prescindit de la majoria de peces d'Alanus de Farfa, de manera que, possiblement, la seqüència més pròxima a la prototipus dels sermons de Pasqua i Pentecosta sigui la de l'homiliari T, que retrobem en els fragments d'homiliari de Santa Maria de Meià (= M), en el Vf i també en alguns breviaris, particularment el Sb de la canònica de Solsona (cf. l'annex 3.3).

L'homiliari dels diumenges estivals és de moment una incògnita. Podria estar manlevat a l'homiliari de Luculentius o bé al Liverani francocatalà atès que són els utilitzats per l'homiliari T, la tradició litúrgica de Girona i la reflectida en el breviari de Solsona que tenen amb aquest tipus d'homiliari.

Pel que fa al santoral estival propi de l'arquetipus, la reiterada presència de sermons de Cromaci d'Aquileia en les dues parts de l'homiliari suggereix que en podrien provenir els sermons Cro,21 per a la festa del naixement de Sant Joan Baptista³⁴ (24-vi); el Cro,29 que trobem en el breviari Sb,310 i en altres,³⁵ per a la festa de sant Pere (29-VI), i el Cro,39 assignat a la festa de Tots Sants (1-xi).³⁶

32. El sermó *Ritus et religio* per a aquesta darrera festa, situat entre Val, 22-23 (cf. l'annex 2) possiblement era l'homilia Luc,14. Íncipit idèntic en l'homilia corresponent de Beda, *In Lucae evangelium*, CCL 120, p. 56, lín.1452.

33. F. X. ALTÉS I AGUILÓ, «El leccionari i col·lectari santoral de Santa Maria de Serrateix (Solsona, Arxiu Diocesà)», a *Miscel·lània Litúrgica Catalana* 10, Barcelona, 2001, p. 240, núm. 45.

34. Breviari del bisbat d'Urgell, imprès l'any 1487 (Seu d'Urgell, Biblioteca Capitular).

35. F. X. ALTÉS I AGUILÓ, «El leccionari i col·lectari santoral de Santa Maria de Serrateix», p. 248, núm. 97; Vic, Arxiu Episcopal, *Fragments*, XXI/11, XX/13 i XXI/10, de tradició gironina.

36. És una homilia força comuna: Girona, Arxiu Capitular, ms. 125, f. 601v; Barcelona, Biblioteca de la Universitat, ms. 1158, f. 182; Lleida, Arxiu Capitular, ms. Roda 16, f. 156-158; F. X. ALTÉS I AGUILÓ, «El leccionari i col·lectari santoral de Santa Maria de Serrateix», p. 260, núm.

INFLUÈNCIA D'AQUEST HOMILIARI

A la Catalunya Vella, la influència, unes vegades directa, altres indirecta, dels cicles de Nadal i, especialment, de Pasqua-Pentecosta d'aquest homiliari es palesa especialment en els llibres litúrgics de Girona, mentre que en els breviaris de la canònica de Solsona i dels bisbats de Vic i d'Urgell es limita a peces per a les Rogatives de l'Ascensió i als dies de l'octava (cf. l'annex 3.2)

En el cas de la tradició litúrgica de Girona, és unànime a manllevar a l'homiliari tipus Val i de SC un sermó per a la lliçó novena de l'ofici de matines dels diumenges i festes, i com a lliçons del primer nocturn en les fèries de les Rogatives i de l'octava de l'Ascensió i en les festes importants del santoral.³⁷ Ací només indiquem les peces més característiques, entre les quals hi ha també l'ordre de les lliçons de les matines de Nadal (cf. l'annex 3.2).

El característic sermó Val,59 el retrobem en un fragment d'homiliari, Tarragona, Arxiu Històric Arxidiocesà, ms. 21/14, segurament provinent de l'antic territori meridional del bisbat de Vic,³⁸ i també en el brevari del monestir de Santa Maria de Lagrassa (Carcassès).³⁹ La consuetat vella de la catedral de la Seu d'Urgell, escrita a mitjan segle XII la prescriu per a les lliçons del primer nocturn del dia dels sants Innocents, amb la ja esmentada atribució d'aquest sermó a sant Jeroni.⁴⁰

Al monestir de Sant Cugat del Vallès, la influència directa o indirecta d'aquest l'homiliari és particularment constatable en alguns sermons propis per al temps de Pasqua i Pentecosta (cf. T,28, T,36, T,42, T,50, T,52, T,56) que ja consten en el costumari de Sant Cugat i encara en la consuetat copiada l'any 1526 pel monjo Jeroni Aguilar.⁴¹

Les dues parts d'aquest homiliari, i particularment la segona, foren, pel que fa al sermonari, la principal font complementària i alternativa a l'homiliari de Pau Diaca a l'hora de compilar alguns homiliaris dels bisbats de la Catalunya Vella.

188; F. X. ALTÉS I AGUILÓ, «El brevari del monestir de Santa Maria de Lagrassa, imprès l'any 1513, i el seu homiliari catalanonarbonès», *Miscel·lània Litúrgica Catalana*, vol. 8, Barcelona, 1997, p. 107.

37. F. X. ALTÉS I AGUILÓ, «A propòsit del manuscrit llataí 3.806 de la Biblioteca Nacional de París: Un homiliari de Vilabertran», a *Miscel·lània Litúrgica Catalana*, vol. 2, Barcelona, 1983, p. 18-20.

38. J. LEMARIÉ, «Sermon africain inédit pour la fête des Innocents», *Analecta Bollandiana*, 96 (1978), p. 108-116.

39. F. X. ALTÉS I AGUILÓ, «El brevari del monestir de Santa Maria de Lagrassa, imprès l'any 1513, i els seus homiliaris catalanonarbonès», a *Miscel·lània Litúrgica Catalana*, vol. 8, Barcelona, 1997, p. 105.

40. M. S. GROS, «La consuetat antiga de la Seu d'Urgell (Vic, Mus. Episc., ms. 131)», *Urgellia*, 1 (1979), p. 242, núm. 418.

41. Barcelona, Arxiu de la Corona d'Aragó, ms. Sant Cugat 85, f. 35-40.

ANNEX 1

Edició del còdex València, Arxiu de la Catedral, ms. 78

1. (f. 1-2v). DOMINICA I DE ADVENTU DOMINI. Propiciante divinitate Dei dilectissimi {vel} adveniunt dies... .. pervenire ad eterna premia mereamur. Prestante... (Caesarius Arelatensis, *Sermo* 187; CCL 104, p. 763-766; AF II,84).
2. (f. 2v-4). DOMINICA II DE ADVENTU DOMINI. SERMO SANCTI AGUSTINI(sic) EPISCOPI. Ecce ex qua tribu nasciturus esse Christus... .. in sublimitate virtutum conlocata. Per dominum... (Ps-Maximus, *Sermo* 2; PL 57,845-848; AF II,87).
3. (f. 4-4v). SERMO BEATI AGUSTINI EPISCOPI EX EVANGELIO. SABBATI. Qui sunt dilectissimi in illa nocte duo in lecto... .. concurrentes possunt inveniri. Prestante. (Augustinus, *Quaestiones evangeliorum*; PL 35,1357-1358; PD I,7).
4. (f. 4v-6). DOMINICA III DE ADVENTU DOMINI. SERMO BEATI LEONIS PAPE. Sanctam et desiderabilem, gloriosam ac singularem venturam... .. beatitudinem feliciter pervenire. Per dominum... (Caesarius Arelatensis, *Sermo* 188; CCL 104, p. 767-770; AF II,85).
5. (f. 6-7). FERIA II. SERMO BEATI MAXIMI EPISCOPI EX EVANGELIO. Igitur enim post tempus spiritalibus epulis reficere nos debemus... .. execrabilis conventus relinquetur in terra, disponente eo qui merita singulorum discernit. Et vivit... (Maximus, *Sermo* 19; CCL 23,71-73; PD I,4).
6. (f. 7-8). FERIA IIII MENSE DECIMO. SERMO SANCTI LEONIS PAPE. Presidia dilectissimi sanctificandis mentibus nostris... .. vigiliis celebremus. Ipso prestante... (Leo Magnus, *Tractatus* 18; CCL 138,72-75; AF II,91).
7. (f. 8v-9v). FERIA V. DE IEIUNIO MENSIS DECIMI. SERMO SANCTI LEONIS PAPE. Dum de adventu regni Dei et de mundi fine ac temporum... .. nostris precibus dignabitur adiuvare. Prestante... (Leo Magnus, *Tractatus* 19; CCL 138,76-80; AF II,92).
8. (f. 9v-11). DOMINICA IIII DE ADVENTU DOMINI. SERMO SANCTI AGUSTINI EPISCOPI DE UNITATE TRINITATIS. Legimus dilectissimi sanctum Moysen populo Dei precepta dantem... .. et que in terris. Qui cum Deo patre et Spiritu sancto equalis et quoeternus vivit... (Ps-Augustinus, *Sermo* 245; PL 39,2196-2198; PD I,9).
9. (f. 11-13). IN VIGILIA NATALIS DOMINI. SERMO BEATISSIMI AGUSTINI EPISCOPI EX EVANGELIO: CUM ESSET DESPONSATA MATER IHESU MARIA. Audistis fratres

karissimi admodum nobis beatus evangelista... .. sed in formationis domini nostri Ihesu Christi, qui... (Ps-Augustinus, *Sermo* 128; PL 39,1997-2001; AF I,2a).

10. (f. 13v-15v). SERMO SANCTI AGUSTINI DE SACRIFICIO VESPERTINO. De sacrificio vespertino sermo redendus est. Oravimus enim cantando... .. et diluculo nova horiatur amen.

11. (f. 15v-17v). SERMONES IN DIE SANCTO NATALIS DOMINI SANCTI AGUSTINI EPISCOPI. Audiatur in presenti dilectio vestra fratres karissimi quemadmodum Ysaías... .. quem magis adoraverunt(*sic*) in terris (Petrus Chrysologus, *Sermo* 145; CCL 24B, 889-898; AF I,2b).

11a. *Seguit sense interrupció de:* Hodie fratres dilectissimi hesternum debemus redibere... .. quod terre est, nichil relinquit (Petrus Chrysologus, *Sermo* 148; CCL 24B,917-922; AF I,2c).

12. (f. 17v-19v). ITEM ALIUM. Fratres dilectissimi non parva de Filio Dei secundum divinitatem locuti sumus... .. hec credendo ab angelo est benedicta (Ps-Augustinus, *Sermo Caillau* I,9; PLS 2,925-927; AF I,2d).

12a. *Seguit sense interrupció de:* Predicamus hodie et natum de virgine... .. facere quoheredes, Christus dominus noster. Qui... (Ps-Augustinus, *Sermo* 121 amb variants; PL 39,1987-1988; AF I,2e).

13. (f. 19v-20v). ITEM ALIUM. III. Nativitatem domini nostri Ihesu Christi secundum carnem ita euevangelista(*sic*) apertissime demonstrans... .. potens est vobis concedere vitam eternam. Qui cum... (Ps-Augustinus, *Sermo* 125; PL 39,1993-1994; AF I,6).

14. (f. 20v-21v). ITEM ALIUM. Nativitas domini nostri Ihesu Christi totum mundum nova adventus sui... .. Adam novus filius eius recuperat dominus noster Ihesus Christus. Qui cum... (Ps-Augustinus, *Sermo* 123; PL 39,1990-1991; AF I,7).

15. (f. 21v-22v). ITEM ALIUM. Sanctus et solempnis dies fratres dilectissimi hodie mundo illuxit... .. natus hodie de Spiritu sancto ex Maria virgine, et regnat cum... (Ps-Augustinus, *Sermo Caillau* 2,27; PLS 2,1039-1041; AF I,9f).

16. (f. 22v-24). SERMO BEATI AGUSTINI. VII. Clementissimus Pater omnipotens deus fratres dilectissimi cum doleret... .. karo factum est et habitabit in nobis. Cui est gloria... (Ps-Augustinus, *Sermo Mai* 76; PLS 2,1184-1186).

17. (f. 24-27). SERMO SANCTI AGUSTINI. VIII. Chastissimum(*sic*) Marie virginis uterum, sponse virginis clausum... .. ut pater dicaris salvatoris. Qui... (Ps-Augustinus, *Sermo* 195; PL 39,2107-2110; AF I,5).

18. (f. 27-28). ITEM SERMO IN NATALE DOMINI. VIII. Salvator noster fratres karissimi natus est de patre sine die... .. incorrupta femina a carne hodierna die processit. Qui... (Augustinus, *Sermo* 369; PL 39,1655-1657; AF I,9a).

19. (f. 28-29). [ITEM DE NATALE]. Fratres dilectissimi hodie dies inluxit, in quo Christus ex virgine... .. ventris ospicio ingreditur Dei filius. Qui... (Ps-Augustinus, *Sermo* 193; PL 39,2013-2014; AF I,8).

20. (f. 29-30). ITEM DE NATALE. XII(*sic*). Filium Dei sicuti est apud Patrem equalis illi et quoeternus... .. filium virginis invenisset, Ihesum Christum dominum nostrum. Qui... (Augustinus, *Sermo* 188; PL 38,1003-1005; AF I,10a).

21. (f. 30-31). SERMO DE QUO SUPRA. XIII(*sic*) Hodie fratres karissimi veritas de terra orta est, Christus de carne natus est... .. in illo celum possideamus. Ipso adiuvante... (Augustinus, *Sermo* 192; PL 38,1011-1013; AF I,10b).

22. (f. 31-32v). ITEM SERMO DE QUO SUPRA. XIII. Omnes scripturas quas nunc audivimus fratres karissimi leticiam nobis publicam... .. cum angelis celebrabit in celo. Per... (Ps-Augustinus, *Sermo Mai* 77; PLS 2,1188-1189; AF I,10e).

23. (f. 31v-32v). ITEM UNDE SUPRA. XIII. Gaudeamus karissimi fratres, letentur et exultent gentes... .. natalis cui creatori congrueret temporalis. Per... (Augustinus, *Sermo* 186; PL 38,999-1000; AF I,10d).

24. (f. 32v-34). SERMO SANCTI AGUSTINI DE EADEM NATALE DOMINI. XV. Laudem domini loquetur os nostrum. Eius domini... .. exultemus et letemur in eo. Qui... (Augustinus, *Sermo* 187; PL 38,1001-1003; AF I,9b).

25. (f. 34-36v). ITEM ALIUM. XVI. Heterni(*sic*) numinis virgineum partum, et repleta viscera... .. retinet dominus noster Ihesus Christus. Qui... (Ps-Augustinus, *Sermo Mai* 102; PLS 2,1206-1210; AF I,3a).

26. (f. 36v-39). ITEM SUPRA DE NATALI. XVII. Audite filii lucis eterne, adoptati in regno Dei karissimi... .. agnoscamus presepe domini nostri Ihesu Christi (Augustinus, *Sermo* 194; PL 38,1015-1017; AF I,4a).

26a. *Seguit sense interrupció de:* Iohannes inquit audiens in vinculis... (Mt 11,2). Beatum Iohannem fuisse Christi nuntiorum nuntium... .. meruit

salvatorem mundi, dominum nostrum Ihesum Christum. Qui... (Petrus Chrysologus, *Sermo* 14; CCL 24B, p. 1085-1088; AF I,4b).

27. (f. 39-40). ITEM ALIUM. XVIII. Anniversaria domini nostri incarnatio, et vestre fraternitatis... lumine inluminamur ut sapientia lucere possumus. Per eum qui... (Ps-Augustinus, *Sermo* 227; PL 39,1996-1997; AF I,10c).

28. (f. 40-42). LECTIO XVIII. INCIPIUNT HOMELIE BEATI LEONIS PAPE DE DIE NATALIS DOMINI NOSTRI. NUMERO VIII.I. Exultemus fratres karissimi, et spiritali yocunditate letemur... mereamini in sua maiestatem regnantem. Qui... (Leo Magnus, *Tractatus* 22; CCL 138,90-101; AF I,11).

29. (f. 42-44). ITEM ALIUM. XX. Festivitatis hodiernæ dilectissimi verus venerator et pius cultor... vos apparebitis cum ipso in gloria. Qui... (Leo Magnus, *Tractatus* 27; CCL 138,132-138; AF I,12).

30. (f. 44-46v). ITEM ALIUM. XXI. Sepe ut nostis dilectissimi de excellentia festivitatis hodiernæ... in quo oporteat nos salvos fieri. Qui... (Leo Magnus, *Tractatus* 30; CCL 138,152-159; AF I,13).

31. (f. 46v-48). ITEM ALIUM. XXII. Excedit quidem dilectissimi multumque supereminet humani eloquii... divinitatis Patri permanet equalis. Cum quo... (Leo Magnus, *Tractatus* 29; CCL 138,146-151; AF I,14).

32. (f. 48-50). ITEM DE QUO SUPRA. XXIII. Dum semper nos dilectissimi gaudere in domino omnes... inerens(*sic*) capiti, corpus est Christi. Qui... (Leo Magnus, *Tractatus* 28; CCL 138,139-145; AF I,15a).

33. (f. 50-52). ITEM UNDE SUPRA. [X]XIII. Quamvis dilectissimi ineffabilis sit nativitas domini nostri Ihesu Christi... eligat servus quam sectatus est dominus. Qui... (Leo Magnus, *Tractatus* 25; CCL 138,117-124; AF I,15b).

34. (f. 52-54). DE QUO SUPRA. XXV. Semper quidem dilectissimi diversis modis multisque mensuris... perficere fatiat usque in finem. Qui... (Leo Magnus, *Tractatus* 24; CCL 138,109-116; AF I,15c).

35. (f. 54-56). DE QUO SUPRA. XXVI. Homnibus(*sic*) quidem diebus dilectissimi atque temporibus... hii filii sunt Dei. Qui... (Leo Magnus, *Tractatus* 26; CCL 138,125-131; AF I,15d).

36. (f. 56-57). ITEM SERMO DE NATALE DOMINI. XXVII. Filius Dei idemque et filius hominis dominus noster Ihesus Christus... tempore natus est fideliter exobtemus. Ipso adiuvante... (Augustinus, *Sermo* 195; PL 38,1017-1019).

37. (f. 57-58). ALIUM. XXVIII. Hodie, fratres karissimi, puer natus est nobis. Hodie filius datus est nobis... .. mereamur premium libertatis ipso pres-tante, qui nos a durissimo iugo dissolvere mirabili dignatione in mundo descendit. Ipsi gloria... (Ps-Augustinus, *Sermo App.* 120 centonitsat; PL 39,1984-1987).

38. (f. 58v-59). ITEM ALIUM. XXVIII. Sollemnitas festivitatis hodiernae totum mundum perlustrat... .. et qui se exultat humiliabitur. (Inèdit, que s'inspira lliurement en Ambròs sobre Lluç 1,26ss: J. LEMARIÉ, «Deux fragments d'homéiliaires conservés aux archives capitulaires de Vich, témoins de sermons pseudo-augustiniens et du commentaire de Luculentius sur les Évangiles», *Revue des Études Augustiniennes*, 25 (1979), p. 89, nota 9 *in fine*).

39. (f. 59-59v). ITEMQUE UT SUPRA SERMO. XXX. Quis tantorum verborumque copia structus existit... .. vita eterna est dominus noster Ihesus Christus. Qui cum... (Ps-Augustinus, *Sermo* 121; PL 39,1987-1989).

40. (f. 60-61). ITEM SERMO BEATI HYSIDORI EPISCOPI DE QUO SUPRA. Natalis domini dies eadem causa a patribus votive sollempnitas institutus est... .. in eo natus est Christus. Qui cum... (Isidorus Hispalensis, *De ecclesiasticis officiis* I,26; PL 83,761-762; PD I,16).

41. (f. 60-61). SERMO LEONIS PAPE DE EODEM DIE NATALIS DOMINI. Salvator noster dilectissimi hodie natus est, gaudeamus... .. qui misericordia te redemit, Christus dominus noster. Qui... (Leo Magnus, *Tractatus* 21; PL 54,190-193; PD I,17).

42. (f. 61-62). SERMONES BEATI MAXIMI EPISCOPI DE EODEM DIE NATALIS DOMINI. Hodie fratres karissimi Christus natus est, nos renati... .. celestis fidei veritatem. Per eundem... (Ps-Maximus, *Homilia* 10; PL 57,241-244; PD I,21).

43. (f. 62-63v). ITEM ALIUM. Iustissime fratres festivitatem presentis diei in omni se gaudium... .. misteria semper Christi virtutesque laudemus. Qui... (Ps-Maximus, *Homilia* 11; PL 57,243-248; PD, I, 20).

44. (f. 63v-64v). ITEM ALIUM SERMO. In adventu dominico fratres karissimi solutus est omnis paterne prevaricationis... .. damnata iniquitate purgaret. Qui... (Ps-Augustinus, *Sermo* 122; PL 39,1989-1990; PD I,22).

45. (f. 64v-65). ALIUM. In adventu dominico fratres karissimi, cui honorem debitum... .. ad vitam possit redire post mortem. Qui... (Ps-Maximus, *Homilia* 15; PL 57,253B-254B; PD, I,23b).

46. (f. 65-75v). SERMO SANCTI {PATRIS} AUGUSTINI EPISCOPI CONTRA IUDEOS. Inter pressuras atque angustias presentis temporis... Vos inquam convenio o Iudei... Audite quid dixerit: Iudicii signum, tellus sudore madescet... Haec de Christi nativitate, passione, resurrectione... viri sui optinet charitas. Ipse est enim qui vivit... (Quodvultdeus, *Contra Iudaeos, paganos et Arrianos*; CCL 60,241-258; PD I,10).

47. (f. 75v-77). IN NATALE SANCTI STEPHANI PROTOMARTIRIS. SERMO{NES} SANCTI AUGUSTINI EPISCOPI. Ihesus filius Nave in heremo pugnabat, et Moises orabat... Conversus ad dominum Ihesum Christum. Qui... (Ps-Augustinus, *Sermo dub.* 382; PL 39,1684-1686; AF I,17).

48. (f. 77-79). HOMELIA SANCTI STEPHANI BEATI FULGENTII EPISCOPI CARTAGINENSIS IN NATALE. Fratres karissimi, hesterna die celebravimus temporalem regis nostri natalem... regnum meruit possidere celorum. Quooperante(sic) domino... (Fulgentius, *Sermo* 3; CCL 91A,905-909; AF I,18).

49. (f. 79-81). ITEM HOMELIA. Hesterni die fratres karissimi natalem habuimus domini salvatoris... quam rem orantibus nobis ipse prestare dignetur. Qui... (Centó de Maximus-Caesarius, CCL 104,867-870; AF I,19).

50. (f. 81-82). ITEM SERMONES SANCTI AUGUSTINI DE EIUSDEM NATALE SANCTI STEPHANI. Inter purpureos martirum choros quos nazareus sanguis... fundamus orationem nostram ad eum. Qui... (Ps-Maximus, *Sermo* 29; PL 57,905-908; AF I,20).

51. (f. 82-83v). ITEM SERMO UNDE SUPRA. Quoniam video vestras disputationes graphio ceraque ligare... in eterna pace dormivit, in Christo Ihesu domino nostro. Qui... (Ps-Augustinus, *Sermo* 217; PL 39,2147-2149; AF I,21a).

52. (f. 83v-84v). SERMO SANCTI AUGUSTINI IN NATALE EIUS. Fratres karissimi, celebravimus hesterna die natalem quo rex martirum... tunc pro lapidatoribus suis. Prestante... (Fulgentius, *Sermo* 3; CCL 91A,905-909; AF I,18).

53. (f. 84v-86). [ITEM SERMO.] Martir Stephanus fratres beatus et primus post apostolos... tenuit et exemplo relinquit dominus noster Ihesus Christus. Qui... (Augustinus, *Sermo* 317; PL 38,1435-1437; AF I,21b).

54. (f. 86-86v). ITEM SERMO UNDE SUPRA. Donet mihi dominus pauca dicere dilectissimi salubriter... Ergo qui gloriatur, in domino gloriatur. Cum... (Augustinus, *Sermo* 319; PL 38,1440-1441; AF I,22).

55. (f. 86v-88). IN NATALE SANCTI IOHANNIS EVANGELISTE SERMONES. *In illo tempore, accessit ad dominum Ihesum mater filiorum Zebedei...* (Mt 20,20-23). Igitur

unde opinionem regni habet mater filiorum Zebethei... .. atque ministrando omnium vestrum erit. (Hieronymus, *In Matheum*, 3,20; PL 26,142-144; AF I,24).

56. (f. 88-89v). ITEM UNDE SUPRA. *Post hec assumpsit dominus Ihesus Petrum et Iacobum et Iohannem fratrem eius... sicut nix* (Mt 17,1-2). Illud vero querendum est quare Petrus et Iohannes et Iacobus hic et in aliis evangeliorum locis... .. ad superiora pulvis ebulliat (ed. R. Gregoire, *Homélieaires liturgiques*, p. 145-148; AF I,25).

57. (f. 89v-92v). HOMELIA BEATI AUGUSTINI EPISCOPI EX LECTIOE EVANGELICA: DIXIT IHESUS PETRUS SEQUERE ME. *Leccio sancti evangelii secundum Iohannem. In illo tempore. Et conversus Petrus vidit illum discipulum quod diligebat Ihesus sequentem. Et reliqua* (Jo 21,20-25). Non parva questio fratres karissimi, quare apostolo Petro... .. ipse compellerunt(*sic*) meum terminare sermonem (Augustinus, *In Iohannem, Tractatus* 124 centonitzat; CCL 36,680-688).

58. (f. 92v-94v). IN NATALE SANCTORUM INNOCENTUM SERMONES. SERMO SANCTI AUGUSTINI EPISCOPI. Hodie fratres karissimi natalem illorum infantum colimus, quos ab Herode crudelissimo rege... .. sua protectione perducatur, cui est honor... (Caesarius Arelatensis, *Sermo* 222; CCL 104,877-878; AF I,27).

59. (f. 94v-95v). ITEM UNDE SUPRA. Fratres dilectissimi natalem illorum infantum hodie celebramus, quos interfectos ab Herode... .. quia placuit Patri vestro dare vobis regnum. Qui sit gloria... (J. LEMARIÉ, «Sermon africain inédit pour la fête des Innocents», *Analecta Bollandiana*, 96 (1978), p. 115-116, però és una refosa segons el mateix J. LEMARIÉ, «Nouvelle édition du sermon pour les saints Innocents, Cum universus mundus», *Analecta Bollandiana*, 99 (1981), p. 135-138).

60. (f. 95v-96v). UNDE SUPRA. SERMO SANCTI AUGUSTINI EPISCOPI. In infantium laudibus intellige dominum quem prechoniis non intelligis prophetarum... .. celestes victorie in Christo Ihesu domino nostro. Qui... (J. LEMARIÉ, «Sermon africain inédit pour la fête des Innocents», *Analecta Bollandiana*, 96 (1978), p. 109, nota 2: derivat del sermó *David propheta sanctissimus* (*Florilegium Casinense*, vol. 2, p.169-171).

61. (f. 96v-97v). ITEMQUE SERMO SANCTI AUGUSTINI. Credimus in Iudeis quia notus in Iudea aliquando deus... .. iemitus compeditorum (Ps-Augustinus, *Sermo* 219; PL 39,2151-2152; AF I,28).

62. (f. 97v-98v). ITEM ALIUM. Christo igitur secundum prophecie fidem in Bethleem Iude nato... .. sed crudelitate querendus est. Qui... (Ps-Augustinus, *Sermo* 218; PL 39,2149-2150; AF I,29).

63. (f. 98^v-99). ITEM ALIUM. Quociescumque fratres karissimi sanctorum martiria celebramus... .. premiis celestibus honorantur. Prestante... (Ps-Maximus, *Sermo* 78; PL 57,689-692; AF I,30a).

64. (f. 99-101^v). KALENDAS IANUARI. CIRCUMSICISIO(*sic*) DOMINI. *Postquam consumati sunt dies octo ut circumciderent puer...* (Lc 2,21) Quid est autem hoc ut octava die circumciderent puer? Ille puer qui erat Verbum... .. atque deputari obtamus et obsecramus. Prestante... (Ps-Augustinus, *Sermo Mai* 112; PLS 2,1213-1218; AF I,31).

65. (f. 101^v-102). SERMO DE QUO SUPRA. Circumciditur itaque puer. Quis est ille puer, de quo dictum est... .. immaculatus exiret, Ihesus Christus filius Dei. Qui... (Ambrosius, *In evangelium Lucae* II; CCL 14,54-56; AF I,32).

66. (f. 102-103^v). ITEM DE QUO SUPRA. Propter quod memores estote, quod aliquando vos qui eratis gentes... .. unum Christum habet et signum pacis, unus est Christus. Qui... (Hieronymus, *In evangelium Mathei*; PL 26,471D-474D; AF I,33).

67. (f. 104-105). IN DIE EPIPHANIE DOMINI SERMONES. Nuper fratres carissimi celebravimus diem quo ex Iudeis dominus natus est... .. etiam ex gentibus peccatores. Qui... (Augustinus, *Sermo* 199; PL 38,1026-1028; AF I,37).

68. (f. 105-106^v). ITEM ALIUM. Intelligere possumus fratres karissimi quantam gratiam... .. a peccati corruptione custodiat. Ipse... (Maximus, *Sermo* 13a; CCL 23,44-46; AF I,38).

69. (f. 106^v-107^v). ALIUS SERMO. Domini et salvatoris nostri Ihesu Christi adventus in carne... .. cum istis alienigenis agnoseamus. Ipso prestante... (Ps-Augustinus, *Sermo* 132; PL 39,2007-2008; AF I,42a).

70. (f. 107^v-109). SERMO SANCTI AUGUSTINI DE EADEM SOLLEMNITATE. Hodierna die per universum mundum nota sollempnitas... .. non qua venimus redeamus. Prestante eodem domino nostro qui est via vera que ducit ad Patrem. Cum quo... (Augustinus, *Sermo* 202; PL 38,1033-1035; AF I,39).

71. (f. 109-110). SERMO EIUSDEM. Ad partum virginis adorandum, magi ab Oriente venerunt dilectissimi... .. habeamus infatigabilem charitatem. Prestante... (Augustinus, *Sermo* 200; PL 38,1028-1031; AF I,40).

72. (f. 110-111^v). SERMO UNDE SUPRA. Ante paucissimos dies natalem domini celebravimus. Hodierno autem die... .. nobis prebeant testimonium. Per... (Augustinus, *Sermo* 201; PL 38,1031-1033; AF I,41).

73. (f. 111^v-114). SERMONES SANCTI LEONIS PAPE DE EADEM EPIPHANIA. NUMERO VIII. Iustum et rationabile dilectissimi, vere pietatis obsequium est... ... solvit compeditos, inluminat cecos. Cui est... (Leo Magnus, *Tractatus* 34; PL 54,244-249; AF I,42b).

74. (f. 114-115). UNDE SUPRA SERMO. Causam dilectissimi et rationem sollempnitatis hodiernae... ... in omnibus actibus nostris Christus appareat. Qui... (Leo Magnus, *Tractatus* 38; CCL 138,205-208; AF I,43a).

75. (f. 115-117). ITEM UNDE SUPRA. SERMO III^{us}. Hodiernam festivitatem dilectissimi apparicio domini et salvatoris nostri... ... conversatione benedicitur. Cui... (Leo Magnus, *Tractatus* 35; CCL 138,188-194; AF I,43b).

76. (f. 117-118). DE QUO SUPRA. SERMO IIII^{us}. Memoria rerum ab humani generis salvatore gestarum... ... qui se humiliat exaltabitur. Per... (Leo Magnus, *Tractatus* 37; CCL 138,200-204; AF I,44).

77. (f. 118-119^v). ITEM UNDE SUPRA. SERMO V^{us}. Quamvis sciam dilectissimi quod vestra hodiernae festivitatis causa non lateat... ... eundem manifestare in maiestatem. Regnantem... (Leo Magnus, *Tractatus* 33; CCL 138, p. 170-177; AF I,45).

78. (f. 119^v-121^v). ITEM DE QUO SUPRA. Dies dilectissimi quo primum gentibus salvator mundi Christus apparuit... ... dabit quod petitur, qui dedit unde peteretur. Per... (Leo Magnus, *Tractatus* 36; CCL 138,195-199; AF I,46).

79. (f. 121^v-124). SERMO BEATI FULGENTII KARTAGINENSIS EPISCOPI DE EPIPHANIA DOMINI. Nostis fratres karissimi quia dies iste qui nobis in honorem... ... implebitur desiderium nostrum. Per eum... (Fulgentius, *Sermo* 4; PL 65,732-737; PD I,47).

80. (f. 124-125). ITEM DE EODEM DIE SERMONES SANCTI LEONIS PAPE. VII^{us}. Celebrato proximo die quo intemerata virginitas... ... quibus parata sunt caelestia. Per eundem... (Leo Magnus, *Tractatus* 31; CCL 138,162-164; PD I,42).

81. (f. 125-126^v). IN OCTABAS EPIPHANIE. ITEM ALIUM SANCTI LEONIS PAPE. SERMO. VIII^{us}. Gaudete in domino dilectissimi, iterum dico gaudete. Quoniam brevi intervallo temporis... ... beatitudinem mereamur esse consortes. Per... (Leo Magnus, *Tractatus* 32; CCL 138,165-169; PD I,43).

82. (f. 126^v-128). FERIA III^a. ITEM SERMONES BEATI MAXIMI EPISCOPI DE EPIPHANIA DOMINI. NUMERO VIII. SERMO EADEM. In hac dilectissimi celebritate sicut relatu paterne traditionis instruimur... ... propitius portare dignetur. Qui cum... (Ps-Maximus, *Homilia* 23; PL 57,272-276; PD I,45).

83. (f. 128-129). DIE TERCIO. SERMO BEATI MAXIMI EPISCOPI. Audistis fratres lectionem euuangelii(*sic*) sacramenta salutaria... .. regnantem habeamus in celis, ubi cum Patre... (Ps-Maximus, *Homilia* 25; PL 57,279-282; PD I,46).

84. (f. 129-130). ITEM SERMO BEATI MAXIMI EPISCOPI. Quamvis dilectissimi fratres, Christus salutis nostre dominus omnipotentis Patris Filius coeternus... .. amplectatur in celo. Qui cum... (Ps-Maximus, *Homilia* 26; PL 57,281-284; PD I,50).

85. (f. 130-131v). SERMO BEATI MAXIMI EPISCOPI. Ait prophetarum precipuus Esayas sicut audistis karissimi, inluminare, inluminare Iherusalem... .. de nostra retributione letemur. Adiuuante... (Ps-Maximus, *Homilia* 27; PL 57,283-286; PD I,51).

86. (f. 131v-132v). ITEM SERMO BEATI MAXIMI EPISCOPI. Salutare nobis est fratres atque conueniens ut concurrentes... .. sed regnantem veneramur in celo Ihesum Christum dominum nostrum. Qui... (Ps-Maximus, *Homilia* 28; PL 57,287-288; PD I,52).

87. (f. 132v-133v). ITEM BEATI MAXIMI ALIUM. Quamplura nobis fratres atque diuersa festiuitas presentis diei... .. salutare nos uinum Christo propitiante letificet. Amen (Ps-Maximus, *Homilia* 29; PL 57,289-292; PD I,53).

88. (f. 133v-134v). IDUS IANUARIJ. OCTAUE EPIPHANIE. SERMO SANCTI MAXIMI EPISCOPI. Licet fratres dilectissimi de sollempnitate diei huius ueterum sit... .. sedet ad dexteram Patris. Cum quo... (Ps-Maximus, *Homilia* 34; PL 57,297-298; PD I,54).

89. (f. 134v-135v). ITEM DE EODEM. SERMO BEATI MAXIMI EPISCOPI. Redemptionis nostre auctor eternus omnipotens dominus... .. glorificamus dominum Patrem omnipotentem. Per... (Ps-Maximus, *Homilia* 35; PL 57,299-302; PD I,55).

90. (f. 135v- 136v). SERMO SANCTI AUGUSTINI EPISCOPI IN PURIFICATIONE SANCTE MARIE. Hodiernus dies fratres karissimi magnum nobis contulit gaudium... .. tollat peccata mundi. Qui... (Ps-Augustinus, *Sermo* 370 amb explicit adaptat; PL 39,1657-1659; AF I,48).

91. (f. 136v-139v). ITEM SERMO. *Et postquam ympleti sunt dies purgationis Marie secundum legem Moysi (Lc 2,22). Consideremus fratres karissimi textum sancti euuangelii(*sic*). Dixit enim: Secundum legem Moysi. Fuit enim consuetudo... .. ut et filii tui habitatio sit in cordibus nostris. Per eundem... (Homilia inèdita que depèn de Beda i de sant Agustí segons R. ÉTAIX, «Nouvelle collection de sermons rassemblée par saint Césaire», *Revue Bénédictine*, 77 (1987), p. 13, núm. 44 i p. 31).*

92. (f. 139^v-141^v). ITEM SERMO. *Ecce homo erat in Iherusalem cui nomen Simeon...* (Lc 2,25). Non solum ab angelis et prophetis ac pastoribus et parentibus... ...qui mortuus credebatur (Ambrosius, *In Evangelium Lucae* II; CCL 14,56-58; AF I,47a).

92a. *Seguit sense interrupció de:* Deitas enim verbi par in omnibus... ... extra nostri est corporis veritatem. Qui... (Centó ex Leo Magnus, *Epist.* 59; PL 54,869s.; AF I,47b).

93. (f. 141^v-143). ITEM SERMO. Sic namque fratres karissimi olim per prophetam predictum est... ... sed reformationis, domini nostri Ihesu Christi. Qui... (Ps-Augustinus, *Sermo* 128; PL 39,1998-2000; AF I,49).

94. (f. 143-146). ITEM ALIUM. Ait igitur fratres karissimi sancta et magna sinodus de ipsa que est... ... assumptus est in gloria, Ihesus Christus dominus noster. Qui... (*Florilegium Casinense*, vol. 1, p. 155-158 amb l'ordre capgirat; AF I,50a).

95. (f. 146-151). ITEM TRACTATUS BEATI BEDE PRESBITERI EX LECTIONE EVANGELICA. *Postquam impleti sunt dies purgationis Marie...* (Lc 2,22). Decretum quidem legis erat parvulum post trizesimum(*sic*) tercium... sapientie nomine commendat. Qui... (Beda, *In Lucae evangelium*; PL 92,341A-348B; CCL 120,61-71).

96. (f. 151-159). HOMELIA BEATI AMBROSII EPISCOPI IN PURIFICATIONE SANCTE MARIE. Si subtiliter a fidelibus que sit huius diei festivitas perpendatur... ... equali virtute et eternitate in secula seculorum. Amen (Ambrosius Autpertus, *Sermo in Purificatione Sanctae Mariae*, CCM 27B,985-1002).

97. (f. 159-161^v). SERMO BEATI {MAXIMI} AMBROSII EPISCOPI IN NATALE SANCTE AGNE. Cum in toto mundo virgineus flos Marie inmarcessibiles coronas... ... omnium tradidit palmam laborum. Qui cum... (Ps-Ambrosius, *Sermo* 48; PL 17,701-705; PD I,62).

98. (f. 161^v-162^v). ITEM IN NATALE EIUSDEM. SERMO SANCTI AMBROSII EPISCOPI. Inmaculatus dominus, immaculatam sibi famulam... ... angelorum domino copulantur. Qui in Trinitate... (Ambrosius, *De virginibus* I; PL 16,200-202; PD I,63).

99. (f. 162^v-166). IN CONVERSIONE SANCTI PAULI APOSTOLI. TRACTATUS SANCTI AGUSTINI(*sic*) EPISCOPI. Verba et conversionem apostoli Pauli audivimus dilectissimi... ... ipsas escas ad vesperum dividebat. Per eum... (Augustinus, *Sermo* 279 amb l'inici modificat; PL 38,1273-1280).

100. (f. 166-166v). SERMONES SANCTI AUGUSTINI EPISCOPI IN KATEDRA SANCTI PETRI APOSTOLI. Institutio psollemnitis(*sic*) hodie frater dilectissimi a senioribus nostris... .. Petro clavigero summo vos cum Christo domino eternum esse possitis. Quod ipse... (Ps-Augustinus, *Sermo* 190, PL 39,2100-2101).

101. (f. 166v-167). ITEM UNDE SUPRA. Quamvis sollempnitas festivitatis hodie a nobis merito honore... .. choheredes regni effici mereamur superni. Prestante eodem... (Ps-Augustinus, *Sermo* 191; PL 39,2101-2102, amb conclusió propia).

102. (f. 167v-168). INCIPIT DE BEATO MATHIA APOSTOLO TEXTUS, CUIUS FESTIVITAS OBSERVATUR VI KALENDAS MARTII. De beato Mathia apostolo dilectissimi parva nobis antiquitas monumenta... .. felix migravit ad dominum (BHL 5718).

103. (f. 168-168v). Mathias apostolus dilectissimi, cuius hodie festum colimus... .. precibus ad dominum fuis egisse. Per... (Composició sobre Beda, *Super Actibus Apostolorum* I; CCL 121,10-15).

104. (f. 168v-170v). VIII KALENDAS APRILIS. FESTIVITAS DOMINICE MATRIS. SERMO AUGBERTI PRESBITERI. Adest nobis dilectissimi obtatus(*sic*) dies beate ac venerabilis... .. produci(*sic*) redemptorem mundi, domini nostri Ihesu Christi. Qui... (Ps-Augustinus, *Sermo* 194 utilitzat per Ambròs Autpert; PL 39,2104-2107 i nota 3; AF II,65).

105. (f. 170v-171). ITEM SERMO. Letamini dilectissimi et laudate hodie dominum... .. oblatio muneris. Prestante eo qui ex ea nasci dignatus est. Qui cum...

106. (f. 171-173v). IN SEPTUAGESIMA. SERMO SANCTI IHERONIMI PRESBITERI. Alleluia ipsa ad laudem nos domini atque ad omnem fidei... .. gloria mereamur. Per... (Chromatius Aquileiensis, *Sermo* 33, CCL, 9A,150-154).

107. (f. 173v). ITEM SERMO SANCTI YSIDORI DE LAUDIBUS. Laudes hoc est alleluia canere anticum est Hebreorum... .. laus eterna monstretur. Auxiliante domino... (Isidorus Hispalensis, *De ecclesiasticis officiis* I,13; PL 83,750B-751A).

108. (f. 173v-175v). ITEM IN SEPTUAGESIMA. SERMO BEATI IOHANNIS EPISCOPI: QUOMODO PRIMUS HOMO OMNI PRELATUS EST CREATURE. Dignitas humane horiginis(*sic*) dilectissimi facile agnoscitur... .. divina pietate percipiant. Prestante domino... (Chrysostomus latinus, *Sermo* 6; PL 95,1205-1208; PD I,68).

109. (f. 175v-177). IN LX. SERMO BEATI IOHANNIS EPISCOPI DE CREATIONE ET LAPSU PRIMI HOMINIS. Nemo quis nesciat a principio sic hominem a Deo plasmatum... .. contempseras persuasorem. Qui in Trinitate... (Chrysostomus latinus, *Sermo 7*; PL 95,1208-1210; PD I,70).

110. (f. 177v-179). IN L. SERMO BEATI IOHANNIS EPISCOPI DE FIDE HABRAHAM ET YMMOLATIONE YSAACH. Fides dilectissimi et religionis sanctissime fundamentum... ..revocaverit qui est fundamentum fidei. Per omnia... (Chrysostomus latinus, *Sermo 8*; PL 95,1210-1213; PD I,72).

110a. (f. 179v: blanc). [A continuació manca, des de molt antic, un quadern amb les homilies evangèliques per als diumenges d'Advent].

111. (f. 180-183). [IN VIGILIA NATALIS DOMINI.] *Lectio sancti evangelii secundum Matheum. In illo tempore. Cum esset desponsata mater Ihesu Maria... de Spiritu sancto. Et reliqua (Mt 1,18-21). HOMELIA HORIGENIS DE EADEM LECTIONE. Cum desponsata esset mater Ihesu Maria Yoseph. Que fuit necessitas ut desponsata esset Maria... .. ad consumationem seculi. Qui cum... (Ps-Origenes, *Homilia I in Matheum*; PL 95,1162-1167; PD I,15).*

112. (f. 183-188). IN DIE NATALIS DOMINI. *Sequencia sancti evangelii secundum Lucham. In illo tempore. Exiit edictum a Cesare Augusto... orbis. Et cetera (Lc 2,1-14). Nasciturus in carne dei filius, sicut parentes de quibus secundum carnem nesceretur... .. longa votorum prestolatione suspirabam (Luculentius, *Homilia 4*; J. LEMARIÉ, «La collection carolingienne de Luculentius restituée par les deux codices Madrid, Real Academia de la Historia, Aemil. 17 et 21», *Sacris Erudiri*, 27 (1984), p. 247-248).*

113. (f. 188-190v). *Lectio sancti evangelii secundum Lucham. In illo tempore. Pastores loquebantur ad invicem dicentes: transeamus... hostendit nobis. Et reliqua (Lc 2,15-20). HOMELIA VENERABILIS BEDE PRESBITERI DE EADEM LECTIONE. Nato in Bethleem domino salvatore sicut sacra evangelii testatur historia... .. ipsum ac dominum nostrum Ihesum Christum. Qui... (Beda, *Homiliae I,7*; CCL 122,46-51; PD I,25).*

114. (f. 190v-194v). *Lectio sancti evangelii secundum Iohannem. In principio erat Verbum, et Verbum erat... apud Deum (Jo 1,1-3). HOMELIA VENERABILIS BEDE PRESBITERI DE EADEM LECTIONE. Quia temporalem mediatoris Dei et hominum in hominis Ihesu... .. incommutabilem nobis essentiam sue divine maiestatis hostenderet, in qua vivit... (Beda, *Homiliae I,8*; CCL 122,52-59; PD I,26).*

115. (f. 194v-203v). HOMELIA BEATI IOHANNIS SCOTIGINE DE NATIVITATE DOMINI. *Lectio sancti evangelii secundum Iohannem. In principio erat Verbum. Et*

cetera. (Jo 1,1-14). Vox spiritualis aquile, adytum pulsat aecclesie. Exterior sensus... .. veritatis symbolum, legalium finis preceptorum. Cui gloria cum Patre... Vos sibimet templum fatiat verbum caro factum. [Quia] Sicuti cum loquimur fit sonus verbum quod corde gestamus... ut habitaret in nobis. Finit. Deo gratias. Amen (Iohannes Scotus, *Homelia Iohannis Scoti*, SC 151,200-316 amb l'addició final característica dels manuscrits de l'àrea catalanonarbonesa).

115a. [*Ací manca, des d'antic, el quadern xxvii, amb les homilies per al santoral nadalenc*].

116. (f. 204). [CIRCUMCISIO DOMINI] (*el text comença de sobte a mitja homilia*) /tem et dextera eorum dextera iniquitatis... et nos in novitate vite ambulemus. Prestante... (Beda, *Homiliae* I,11; CCL 122,73-79; PD I,40).

117. (f. 204-208v). DOMINICA POST NATALE DOMINI. *Lectio secundum Lucham. In illo tempore. Erant pater Ihesu et mater admirantes... de eo. Et reliqua* (Lc 2,33-40). HOMELIA ORIGENIS DE EADEM LECTIO. Congregemus in unum eaque in ortu domini Ihesu dicta scriptaque sunt de eo... .. consequamur regnum celorum. Lucas qui scripsit, Spiritus sanctus... .. vidua perseverem (Origenes latinus, *Homiliae* 16-17; PL 26,269-276; PD I,41a).

117a. *Seguit sense interrupció de: Et perfecerunt omnia... (Luc 2,39). Pretermisit hoc loco Lucas... .. nomine commendans(sic)* (Beda, *In Lucae evangelium*; CCL 120,70-71).

118. (f. 208v-209). IN VIGILIA EPIPHANIE. *Lectio sancti evangelii secundum Matheum. In illo tempore. Defuncto autem Herode, ecce angelus... in Egipto. Et reliqua* (Mt 2,19). De morte autem Herodis multi diversa oppinantur... .. de radice eius ascendet sive crescet. (Luculentius, *Homilia* 12 in fine; H. MÜLLER, *Das "Luculentius"-Homiliar. Quellenkritische Untersuchungen mit Teiledition*, Viena, 1999, p. 176, lín. 230-p.177, lín. 270).

119. (f. 209-212). INFRA EBDOMADA. FERIA II. *Secundum Iohannem. In illo tempore. Vidit Iohannes Ihesum venientem ad se et ait: Ecce agnus Dei... ego nesciebam eum. Et reliqua* (Jo 1,29-34). HOMELIA VENERABILIS BEDE PRESBITERI DE EADEM LECTIO. Iohannes baptista et precursor domini salvatoris quem longe ante venturum... .. reconciliaret nos Deo Patri. Cum quo... (Beda, *Homiliae* I,15; CCL 122,104-110; PD I,49).

120. (f. 212-216). IN HOCTABAS EPIPHANIE. [L]VIII. *Secundum Matheum. In illo tempore. Venit Ihesus a Galilea in Iordanem ad Iohannem ut baptizaretur ab eo. Et reliqua* (Mt 2,13). HOMELIA BEDE PRESBITERI DE EADEM LECTIO. Lectio sancti evangelii quam modo fratres audivimus magnum nobis... .. ipse qui

dedit Ihesus Christus dominus noster. Qui... (Beda, *Homiliae* I,12; CCL 122,80-87; PD I,58).

121. (f. 216-219). DOMINICA I POST THEOPHANIA. LVIII. *Secundum Lucham. In illo tempore. Cum esset Ihesus annorum duodecim, ascendentibus illis in Iherosolimam... parentes eius. Et reliqua* (Lc 2,42-43). *Aperta nobis est fratres karissimi sancti evangelii lectio recitata... .. laus et gratiarum actio in omnia secula seculorum. Amen* (Beda, *Homiliae* I,19; CCL 122,134-140; PD I,59).

122. (f. 219-224). DOMINICA II POST EPIPHANIA. LX. *Secundum Iohannem. In illo tempore. De tercio nuptie facte sunt in Cana Galilee, et erat mater Ihesu ibi. Et reliqua* (Jo 2,1-11). HOMELIA VENERABILIS BEDE PRESBITERI DE EADEM LECTIONE. *Quod dominus noster atque salvator ad nuptias vocatus non solum venire... .. in futuro perfecte Ihesus manifestet gloriam suam. In qua vivit...* (Beda, *Homiliae* I,14; CCL 122,95-104; PD I,60).

123. (f. 224-229v). DOMINICA III POST EPIPHANIA. LXI. *Secundum Matheum. In illo tempore. Cum descendisset Ihesus de monte secute sunt eum turbe... .. potes me mundare. Et reliqua* (Mt 8,1-13). HOMELIA ORIGENIS DE EADEM LECTIONE. *Docente in monte domino, discipuli venerunt ad eum sicut alacres... .. vade et sicut credidisti fiat tibi. Aduvante...* (Origenes latinus, *Homilia* 6; PL 95,1189-1196; PD I,61).

124. (f. 229v-232). DOMINICA IIII POST EPIPHANIA. *Secundum Matheum. In illo tempore. Ascendens Ihesus in naviculam secuti sunt eum discipuli eius. Et ecce motus magnus... .. salva nos perimus. Et reliqua* (Mt 8,23-27). HOMELIA ORIGENIS DE EADEM LECTIONE. *Ingrediente domino in naviculam secuti sunt eum discipuli eius... .. inclinat iussione sua quomodo vult, Ihesus Christus deus et dominus noster. Qui...* (Origenes latinus, *Homilia* 7; PL 95,1196-1200; PD I,64).

125. (f. 232-235). DOMINICA POST TEOPHANIA V. *Secundum Matheum. In illo tempore. Loquente Ihesu ad Patrem, repondens dixit: Confiteor tibi domine pater celi et terre... .. parvulis. Et reliqua* (Mt 11,25-30). *Hoc in loco non dicit evangelista cui dominus responderit. nec superius legimus... .. quod debuimus facere fecimus. Qui vivit et regnat...* (Luculentius, *Homilia* 29; J. LEMARIÉ, «La collection carolingienne de Luculentius restituée par les deux codices Madrid, Real Academia de la Historia, Aemil. 17 et 21», *Sacris Erudiri*, 27 (1984), p. 253).

ANNEX 2

Taula comparativa dels manuscrits València 78 i Sant Cugat 42

Sigles: R = lectura de refetor; C = lectura de col·lació; Ex = *expositio evangelii*;
 ↑↓ = desplaçament de les lectures

València 78	Sant Cugat 42	
	<i>Carolus tenuis</i>	
	C ↓ Qui sunt in illa nocte	PD I,7
	C ↓ Legimus sanctum Moisen	AF II,83
	C ↓ Igitur quoniam post tempus	PD I,4
	C Propiciante divinitate	AF II,84
1. Propiciante divinitate		AF II,87
2. Ecce ex qua tribu nasciturus		PD I,7
3. Qui sunt dilectissimi in illa nocte		AF II,85
4. Sanctam et desiderabilem	C Sanctam et desiderabilem	AF II,85
5. Igitur cum post tempus	↑	PD I,4
6. Presidia dilectissimi sanctificandis		AF II,91
7. Cum de adventu regni dei		AF II,92
8. Legimus d. sanctum Moysen	↑	PD I,9
9. Audistis f.k. quemadmodum		AF I,2a
10. De sacrificio vespertino optimo		---
11. Audiatur in presenti dilectio	C Audiatur dilectio vestra	AF I,2b-c
12. Fratres dilectissimi non parva de	C Fratres dilectissimi non parva	AF I,2d-e
13. Nativitatem Domini nostri Ihesu		AF I,6
14. Nativitas domini nostri Ihesu	C Nativitas domini	AF I,7
15. Sanctus et sollemnis dies f.d. hodie	C Sanctus et sollemnis dies	AF I,9f
16. Clementissimus pater omnipotens		Val,16;Pd
17. Castissimum Marie virginis uterum		AF I,5
18. Salvator noster f.k. natus est de		AF I,9a
19. Fratres d. hodie dies inluxit in	C Fratres d. hodie dies inluxit	AF I,8
20. Filium dei sicuti est apud patrem		AF I,10a
21. Hodie f.k. veritas de terra orta est		AF I,10b
22. Omnes scripturas quas nunc	C Omnes scripturas	AF I,10e
23. Gaudeamus k.f. letentur et		AF I,10d
24. Laudem Domini loquetur os meum		AF I,9b
25. Eterni numinis virgineum partum		AF I,3a
26. Audite filii lucis eterne		AF I,4a-b
27. Anniversaria domini nostri		AF I,10c
28. Exultemus f.k. et spiritali		AF I,11
29. Festivitatis hodiernae d. verus		AF I,12
30. Sepe ut nostis d. de excellentia		AF I,13
31. Excedit quidem d. multumque		AF I,14
32. Cum semper nos d. gaudere in		AF I,15a

33. Quamvis d. ineffabilis sit nativitas		AF 1,15b
34. Semper quidem d. diversis		AF 1,15c
35. Omnibus quidem diebus d. atque		AF 1,15d
36. Filius dei idemque et filius hominis		Val,36
37. Hodie f.k. puer natus est nobis		Val,37
38. Sollempnitas festivitatis hodiernae		Val,38
39. Quis tanta rerum verborumque		Val,39
40. Natalis domini dies ea de causa		PD 1,16
41. Salvator noster d. hodie natus est		PD 1,17
42. Hodie f.k. Christus natus est, nos		PD 1,21
43. Iustissime f. festivitate presentis		PD 1,20
44. In adventu dominico f.k. solutus		PD 1,22
45. In adventu dominico f.k. cui		PD 1,23b
46. Inter presuras atque angustias		PD 1,10
47. Ihesus filius Nave in heremo	R Ihesus filius Nave	AF 1,17
48. Fratres carissime externa die	R Fratres carissime externa	AF 1,18
49. Hesterno die fratres karissimi	R Externo die	AF 1,19
50. Inter purpureos martirum choros	R Inter purpureos martirum	AF 1,20
51. Quoniam video vestras	R Quoniam video	AF 1,21a
52. Fratres k. celebravimus externa	R Fratres carissimi externa	AF 1,18
53. Martir Stephanus f. beatus	R Martiris Stephani	AF 1,21b
54. Donet mihi Dominus pauca dicere	R Donet mihi Dominus	AF 1,22
55. In illo... Igitur unde opinionem		AF 1,24
56. Post hec assumpsit... Illud vero		AF 1,25
	R Non parum est	---
	R Iohannes apostolus et evangelista	PD 1,31
57. Non parva questio fratres karissimi		Val,57;G
58. Hodie f.k. natalem illorum infantium	R Hodie fratres carissimi	AF 1,27
59. Fratres d. natalem illorum infantium	R Fratres dilectissimi	Val,60;Pd
60. In infantium laudibus intellige	R In infantium laudibus	Val,60
61. Credimus Iudeis quia notus	R Credimus Iudeis	AF 1,28
62. Christo igitur secundum prophetie	R Christo igitur	AF 1,29
63. Quocienscumque, f.k. sanctorum	R Quocienscumque	AF 1,30a
	R Zelus quo tendat	PD 1,34
	R Dedicatur novum	PD 1,35
64. Postquam consummati sunt	R Postquam consummati sunt	AF 1,31
65. Circumciditur itaque puer. Quis	R Circumciditur itaque puer	AF 1,32
	C Ritus et religio	Luc,14?
	R/C Quod mortuus est Christus	PD 1,38
66. Propter quod memores estote	R/C Fratres memores estote	AF 1,33
	R/C ↓ Ait prophetarum precipuus	PD 1,51
67. Nuper f.k. celebravimus diem quo	C Nuper fratres carissimi	PD 1,50
68. Intelligere possumus f.k. quantam	R Intelligere possumus	AF 1,37
69. Domini et salvatoris nostri	R Domini et salvatoris nostri	AF 1,38
70. Hodierna die per universum	R/C Hodierna die per universum	AF 1,42a
71. Ad partum virginis adorandum	R Ad partum virginis	AF 1,39

72. Ante paucissimos dies natalem	R/C Ante paucissimos	AF I,40
73. Iustum et rationabilem d. vere pie	R/C Iustum et rationabilem	AF I,41
74. Causam dilectissimi rationem	R/C Causam dilectissimi	AF I,42b
75. Hodiernam festivitatem dilectissimi	R/C Hodiernam festivitatem	AF I,43a
76. Memoria rerum ab humanu generis	R/C Memoria rerum	AF I,43b
77. Quamvis sciam dilectissimi quod	R/C Quamvis sciam	AF I,44
78. Dies dilectissimi quo primum	R/C Dies dilectissimi	AF I,45
79. Nostis f. karissimi quia dies iste	R Nostis carissimi	AF I,46
80. Celebrato proximo die, quo	R/C Celebrato proximo	PD I,47
81. Gaudete in Domino d. iterum dico	R Gaudete in Domino	PD I,42
82. In hac dilectissimi celebritate	R In hac dilectissimi	PD I,43
83. Audistis fratres lectionem evangelii	R Audistis fratres	PD I,45
84. Quamvis dilectissimi f. Christus	R Quamvis dilectissimi fratres	PD I,46
85. Ait prophetarum precipuus Esayas	↑	PD I,51
86. Salutare nobis est fratres	R Salutare nobis est fratres	PD I,52
87. Complura nobis f. atque diversa	R Complura nobis	PD I,53
88. Licet fratres dilectissimi de	R Licet fratres dilectissimi	PD I,54
89. Redemptionis nostre auctor eternus	R Redemptionis nostre	PD I,55
	R ↓ Verba et conversionem	Val,99;Pq
90. Hodiernus dies f.k. magnum nobis	R Hodiernus dies	AF I,48
91. Et postquam... Consideremus f.k.		Val,91
92. Ecce homo erat... Non solum ab	R Ecce homo erat	AF I,47a
93. Sic namque fratres carissimi olim	R Sic namque fratres carissimi	AF I,49
94. Ait igitur f.k. sancta et magna	R Ait igitur fratres	AF I,50a
95. Postquam impleti... Decretum		Val,95;Pq
96. Si subtiliter a fidelibus que sit	R Si subtiliter	Val,96;Pq
97. Cum in toto mundo virgineus		PD I,62
98. Immaculatus dominus, immaculatam		PD I,63
99. Verba et conversionem apostoli	↑	Val,99;Pq
100. Institutio sollempnitatis hodie		Val,100;Pq
101. Quamvis sollempnitas festivitatis		Val,101;Pq
102. De beato Mathia apostolo d. parva		Val,102;Pq
103. Mathias apostolus d. cuius hodie		Val,103;G
104. Adest nobis d. obtatus dies beate		AF II,65
105. Letamini d. et laudate hodie		Val,105;G
106. Alleluia ipsa ad laudem nos	C Alleluia ipsa ad laudem	Cro,33;(Pd)
107. Laudes hoc est alleluia canere	C Laudes hoc est alleluia	Val,107;Pd
108. Dignitas humane originis dilec.		PD I,68
109. Nemo quis nesciat a principio sic		PD I,70
110. Fides dilectissimi et religionis		PD I,72
	C Dominus et salvator noster	AF I,70
	C Iam dies ieiunii	AF I,68
	C Permotus esse vos concedo	AF I,53
	C Hos sanctos quadragesime dies	AF I,54
	C Rogo vos fratres	AF I,52
	C Hebreorum quondam populus	AF I,56

	C Apostolica dilectissimi doctrina	AF 1,57
	C Confitemini Domino quoniam b.	PD 1,89
	C Quomodo miles semper	AF 1,67
	C Ieiunii tempora	AF 1,72
	C Appropinquante d. sollemitatem	AF 1,58
	C Intelligere vos credo	AF 1,71
	C Semper quidem nos	AF 1,59
	C De Testimonio Passionis Christi	AF 1,84
	C Cum apud patres nostros	PD 1,95
	C Factus est autem cum appropin.	AF 1,87
	R Postquam Dominus	AF 1,86
	R/C Desiderata nobis dilectissimi	AF 1,74a
	R/C Omnia quidem	AF 1,75a
	R Evangelica lectio	AF 1,79b
	R Gloria dilectissimi	AF 1,74b
	R Sermonem dilectissimi	AF 1,75b
	R Semper quidem	AF 1,81
	R Sacramentum dilectissimi	AF 1,73
	R Cum multis modis	AF 1,76
	R Sermo proximus	AF 1,82
	R Magnitudo quidem	AF 1,80
	R Scio quidem	AF 1,77a
	R Pascha non sicut	AF 1,88
	R Retinet sanctitas	AF 1,89
	R Paucis hodie	AF 1,90
	R Sermone proximo	AF 1,78
	R Iudei ergo	AF 1,73
	C Convenientes ad stacionem matris	AF 1,92
	R Set videamus	AF 1,94a
	R Hodie populus Israel	CC,78,536
	R Domini nostri	AF II,1
	R Ad te loquor	Tol,26
	C Passionem vel resurrectionem	AF II,2
[... ..]		
111. Cum desponsata esset mater		PD 1,15
112. Nasciturus in carne dilectissimi filii		Luc,4
113. Nato in Bethleem domino salvatore		PD 1,25
114. Quia temporalem mediatoris Dei		PD 1,26
115. Vox spiritualis aquile		Val,115;Pd
[... ..]		
	R (Ex): Ecce ego mitto ad vos	PD 1,30?
	R (Ex): Dixit Ihesus Petro	PD 1,33?
	R (Ex): Angelus domini aparuit Ios.	PD 1,36?
	R (Ex): Erat Ioseph	PD 1,41a?
116. (Sanctam ac venerandam)	R (Ex): Cum consumati sunt dies	PD 1,40
117. Congregemus in unum		PD 1,41a
118. De morte autem Herodis multi		Luc,12(2)

<p>119. Iohannes baptista et precursor 120. Lectio sancti evangelii quommodo 121. Aperta nobis est f.k. s. evangelii 122. Quod dominus noster 123. Docente in monte domino, discipuli 124. Ingrediente domino in naviculam 125. Hoc in loco non dicit</p>	<p>R (Ex): Vidit Iohannes</p> <p>R (Ex): Postquam impleti sunt dies C Epistolam fili Petre</p> <p>C Nat. BVM: Domina mea dominatrix R S. Dionisius: passio R S. Saturninus: passio R S. Andreas: passio R S. Lucia: passio R S. Thoma: passio R S. Iohannes Ev.: passio</p> <p><i>Carolus grossus</i></p> <p><i>C In die [Pasche] et in tota ebdomada legimus sermones... in Carolo grosso numero XX</i></p> <p>C Audistis f.c. evangelista dicentem C Veni ad nos Sancte Spiritus C Hodiernam sollemnitatem Pent. C Hodie fratres dilectissimi C Quamvis dilectissimi C Audivimus fratres carissimi C Certe enim d. modo celebramus C Beatissimus David Iese filius C Quoniam sanctam sollemnitatem C Hodiernam diem d. festivitatem C Fratres carissimi prope sunt dies</p> <p>R S. Georgius: passio et Ex. R S. Marchus: passio et Ex. R S. Philipus et Iacob: passio et Ex. R Inv. Sancte Crucis: gesta et Ex. R S. Poncius: passio et Ex. R S. Gervasius: passio R S. Ciriacus: passio R S. Marcialis: vitam R S. Benedictus: Gesta translationis R (Ex): Nemo accendit lucernam</p>	<p>PD I, 49 PD I, 58 PD I, 59 PD I,60 PD I, 61 PD I, 64 Luc,29 PD I,67;Pq CC 91A,144</p> <p>PL 96,58</p> <p>T,34 AF II,16 Tol,44 T,58 T 59a T,60a T,54 AF II,35 T,63 AF II,27 ---</p> <p>PL 124,901</p>
---	---	---

	R Festiva beati Benedicti	PL133,721
	R S. Victor: passio	
	R S. Cucuphas: passio	
	R S. Iacobus: passio	
	R S. Felix Nolensis	
	R S. Nazarius: passio	
	R S. Pantaleon: passio	
	R S. Laurentius: passio	
	C Beatissimus Laurentii martiris	AF II,60
	R Assumptio BVM: Cogitis me	PL 30,126
	R S. Bartholomeus: passio	
	R S. Genesis: passio	
	R S. Augustinus	
	R S. Iulianus: passio	
	R Nat. BVM: (Ex): Liber generationis	
	R Exaltatio Sancte Crucis	
	R S. Matheus: passio	
	R S. Mauricius: passio	
	R S. Cosmas: passio	
	R S. Michael	
	R S. Hieronymus	
	R S. Fides: passio	
	R S. Simon et Iudas	
	R S. Quintini: passio	
	R Omnium Sanctorum	PL 94,452
	R Passio Imaginis Domini	
	R S. Martini: gesta	
	C Cum in unum locum ego et Gallus	BHL 5614
	R S. Bricius	
	R S. Acisclus: passio	
	R S. Romanus: passio	
	R S. Cecilia: passio	
	R S. Clemens: passio	
	R S. Crisogonus: passio	
	R S. Petrus Alexandrinus	

ANNEX 3.1

Concordança entre els manuscrits Sant Cugat 42 i Seu d'Urgell 181

Sant Cugat, 42 Carolus tenuis	Seu d'Urgell, 181	
C Dominus et salvator noster		AF 1,70
C Iam dies ieiunii		AF 1,68
C Permotus esse vos concedo		AF 1,53
C Hos sanctos quadragesime dies		AF 1,54
C Rogo vos fratres		AF 1,52
C Hebreorum quondam populus		AF 1,56
C Apostolica dilectissimi doctrina		AF 1,57
C Confitemini Domino quoniam bonus		PD 1,89
C Quomodo miles semper		AF 1,67
C Ieiunii tempora		AF 1,72
C Appropinquante dilectissimi sollem.		AF 1,58
C Intelligere vos credo		AF 1,71
C Semper quidem nos		AF 1,59
C De Testimonio Passionis Christi		AF 1,84
C Cum apud patres nostros		PD 1,95
R Postquam Dominus		AF 1,86
		PD 1,99
R/C Desiderata nobis dilectissimi	1. (Moris esse prudentium)	PD 1,99
R/C Omnia quidem tempora	2. Desiderata nobis dilectissimi	AF 1,74a
R Evangelica lectio	3. Omni quidem tempore dilectissimi	AF 1,75a
R Gloria dilectissimi	4. Evangelica lectio, dilectissimi	AF 1,79b
R Sermonem dilectissimi	[... ..]	PD 1,100
R Semper quidem	[... ..]	PD 1,101
R Sacramentum dilectissimi	[... ..]	PD 1,110
R Cum multis modis	[... ..]	PD 1,102
R Sermo proximus	[... ..]	PD 1,103
R Magnitudo quidem	5. Sermo proximus	AF 1,82
R Scio quidem	6. Magnitudo quidem dilectissimi	AF 1,80
R Pascha non sicut	[... ..]	AF 1,77a
R Retinet sanctitas	[... ..]	AF 1,88
R Paucis hodie	[... ..]	AF 1,89
R Sermone proximo	[... ..]	AF 1,90
R Iudei ergo	[... ..]	AF 1,78
C Convenientes ad stacionem matris	[... ..]	AF 1,93
R Set videamus	[... ..]	AF 1,92
R Hodie populus Israel	[... ..]	AF 1,94
R Domini nostri	[... ..]	CC,68,536
R Ad te loquor	↓	AF II,1
C Passionem vel resurrectionem	↓	Tol,26
	↓	AF II,2

<p>C [ex:] Cum appropinquasset Ihesus C [ex:] Ante diem festum Pasche</p> <p><i>Carolus grossus</i></p> <p><i>In die [Pasche] et in tota ebdomada legimus sermones... in Carolo grosso numero XX</i></p> <p>C Audistis f.c. evangelista dicentem C Veni ad nos Sancte Spiritus C Hodiernam sollemnitatem Pentecost. C Hodie fratres dilectissimi C Quamvis dilectissimi C Audivimus fratres carissimi C Certe enim d. modo celebramus C Beatissimus David Iese filius C Quoniam sanctam sollemnitatem die C Hodiernam diem d. festivitatem descen C Fratres carissimi prope sunt dies</p>	<p>[...]</p> <p>7. (<i>doxologia d'un sermó</i>) 8. Karissimi omnes quidem vigilie 9. Domini nostri Iesu Christi salvator 10. In illo tempore, vespere autem 11. Nunc ad te loquor 12. (Passionem vel resurrectionem) 13. Cum Dominus et salvator 14. Quanta sollemnitatis 15. Karissimi. Hodie Christus Iesus 16. Karissimi. Dominus noster Iesus 17. Dies hoc d.f. si bene perspeximus //</p>	<p>AF I,87 PD I,105</p> <p>Cro,16 AF II,1 PL 94,133 Tol,26 AF II,2 Cro,17A Cro,17 Tol,27 Tol,31 T,10</p> <p>T,34 Tol,44(2) T,57a T,58 T 59a T,60a T,54 AF II,35 T,63 AF II,27 ---</p>
---	---	---

ANNEX 3.2

Tradició litúrgica de Girona

In festo Natalis Domini	Lect. I: <i>Nativitatem Domini nostri Ihesu</i> Lect. II: <i>Nativitas domini nostri Ihesu</i> Lect. III: <i>Sanctus et solemnis dies f.d. hodie</i> Lect. IIII: <i>Clementissimus pater omnipotens</i> Lect. V: <i>Castissimum Marie virginis uterum</i> Lect. VIII: <i>Vox spiritualis aquile</i> Lect. IX: <i>Inter pressuras atque angustias</i>	AF II,6 AF II,7 AF II,9f Val,16;Pq AF II,5 Val,115; Pd Val,46; Pd
Dominica II p. octaba Epiphanie	Lect. IX: <i>Hodie f.k. puer natus est nobis</i>	Val,37
Sabbato in Vigilia Pasche	Lect. IX: <i>Ad te loquor quare et de te</i>	T,2;Tol,26
Dominica in Albis	Lect. IX: <i>Pascha Christi f.k. regnum est</i>	T,5; AF II,7
Dominica I p. octaba Pasche	Lect. IX: <i>Passionem vel resurrectionem</i>	T,6; AF II,6
Dominica II p. octaba Pasche	Lect. IX: <i>Cum dominus et salvator noster</i>	T,11;Cro,17A
Dominica III p. octaba Pasche	Lect. IX: <i>Karissimi, hodie Ihesus Christus</i>	T,12;Tol,27
Dominica IIIII p. octaba Pasche	Lect. IX: <i>Karissimi f. dominus noster Ihesus</i>	T,13;Tol,31
Feria II Rogationum	Lect. I-III: <i>Rogationes latine dicuntur</i>	T,31
Feria III Rogationum	Lect. I-III: <i>Scire et intelligere debemus</i>	T,33;AFII,18
Feria IIIII et Vigilia Ascensionis	Lect. VII-IX: <i>Ascensus in celum dominus</i>	T,35
In Ascensione	Lect. IX: <i>Ascensionem domini hodie</i>	T,41;Tol,41
Dominica infra oct. Ascensionis	Lect. IX: <i>Ascensionis dominice solemnitatis</i>	T,36
Feria V in octaba	Lect. I-III: <i>Sollemnitatis die presentis</i>	T,38;Cro,8
Sabbato	Lect. VII-IX: <i>Quia Sancti Spiritus hodie</i>	T,50
Dominica in Penthecosten	Lect. IX: <i>Veni ad nos Sancte Spiritus</i>	T,61;Tol,44
Dominica I post Penthecosten	Lect. IX: <i>Hodie f.d. omnia que a nobis</i>	T,58
In natale sanctorum Innocentum	Lect. I-III: <i>Hodie f.k. natalem illorum</i> Lect. IIII-V: <i>Fratres d. natalem illorum</i>	Val,58 Val,59
In octava sancti Iohannis	Lect. I-V: <i>Non parva questio est fratres</i>	Val,57
In conversione sancti Pauli	Lect. I-V: <i>Verba et conversionem apostoli</i>	Val,99;Pq
In Purificatione virginis Marie	Lect. I-VI: <i>Si subtiliter a fidelibus qua sit</i> Lect. IX: <i>Et postquam... Consideremus</i>	Val,96;Pq Val,91
In cathedra sancti Petri	Lect. V-VI: <i>Institutio sollemnitatis hodiernae</i>	Val,100;Pq
In beato Mathia apostolo	Lect. I-III: <i>De beato Mathia apostolo d.</i> Lect. V-VI: <i>Mathias apostolus d. cuius hodie</i>	Val,102;Pq Val,103
In Anunciacione beate Marie	Lect. I-V: <i>Letamini d. et laudate hodie dnm</i>	Val,105

Breviari de la canònica de Santa Maria de Solsona, imprès l'any 1514

Feria III Rogationum	Lect. I-III: <i>Rogationes latine dicuntur</i>	T,31
Feria IV Rogationum	Lect. I-III: <i>Scire et intelligere debemus</i>	T,33;AFII,18
In Ascensione	Lect. I-III: <i>Ascensionis dominice solemnitatis</i>	T,36
Feria VI	Lect. I-III: <i>Solemmitas die presentis</i>	T,38;Cro,8
Sabbato	Lect. I-III: <i>Salvator noster, d.f. ascendit</i>	T,39;AFII,22
Dominica infra Octabas	Lect. I-VI: <i>Ascensionem domini hodie</i>	T,41;Tol,41
Feria II	Lect. I-III: <i>Hodierno die ascensionem</i>	T,40
Feria III	Lect. I-III: <i>Postquam dominus et salvator</i>	T,42;Cro,30;
Feria IIII	Lect. I-III: <i>Glorificatio domini nostri Ihesu</i>	T,44
Octaba Ascensionis	Lect. I-VI: <i>Festivitas hodiernae ascensionis</i>	T,43
In Vigilia Penthecosten	Lect. VI-IX: <i>Quia Sancti Spiritus hodie</i>	T,50

Breviari de Vic, s. XIV, primera meitat. Vic, Arxiu Capitular, ms. 80(108)

Feria II in Rogationibus	Lect. I-III: <i>Currit niti in rogationibus</i>	T,30
Feria III in Rogationibus	Lect. I-III: <i>Rogationes postulationes dicuntur</i>	T,31
Feria VI (Ascensionis)	Lect. I-III: <i>Ascensionis dominice solemnitatis</i>	T,36
Sabbato infra Octabas	Lect. I-III: <i>Solemmitas die presentis</i>	T,38;Cro,8
Feria II	Lect. I-III: <i>Salvator noster d.f. ascendit</i>	T,39;AFII,22
Feria III	Lect. I-III: <i>Hodierno die ascensionem</i>	T,40
Feria IIII	Lect. I-III: <i>Postquam dominus et salvator</i>	T,42;Cro,30

Breviari del bisbat d'Urgell, imprès l'any 1487

Feria VI Ascensionis	Magnum hodie fratres	T,37;AFII,25
Sabbato	Lect. I-III: <i>Solemmitas die presentis</i>	T,38;Cro,8
Dominica infra octabas	Ex multis evangelii locis	T,46
Feria II	Lect. I-III: <i>Hodierno die ascensione</i>	T,41;Tol,41

ANNEX 3.3

Seqüència dels sermons per a l'Ascensió i la Pentecosta

T	Sb	
31. Rogationes postulationes 33. Scire et intelligere debemus 36. Ascensionis dominicae 37. Magnum hodie fratres suscepimus 38. Solemnitas diei presentis 39. Salvator noster d. f. ascendit 40. Hodierno die ascensionem 41. Ascensionem Domini celebramus 42. Postquam dominus et salvator 43. Festivitas hodiernae ascensionis 44. Glorificatio domini nostri Iesu 46. Ex multis sancti evangelii 50. Quia sancti Spiritus hodie	Rogationes postulationes Scire et intelligere debemus Ascensionis dominicae Magnum hodie fratres suscepimus Solemnitas diei presentis Salvator noster d. f. ascendit Ascensionem Domini celebramus ↓ Ex multis sancti evangelii ↑ Hodierno die ascensionem ↑ Postquam dominus et salvator Glorificatio domini nostri Iesu ↑ Festivitas hodiernae ascensionis Quia sancti Spiritus hodie	Sb,246v Sb,247 Sb,248 Sb,248 Sb,250 Sb,250v Sb,251 Sb,251v Sb,252 Sb,252 Sb,253 Sb,253 Sb,254
52. Inicium sane et causa festivitatis 53. Perpetui muneris 54. Certe enim d. modo celebramus 55. Beatissimus David Iese filium 56. Quantam et quam multiplicem 57a. Hodiernam sollemnitatem Pent. 57b. Pentecosten f.k. sanctitati vestre 58. Hodie f.d. omnia que a nobis sunt 59a. Quamvis d. defuerit ipse rei geste	<p style="text-align: center;">M; Vf</p> Certe enim d. modo celebramus Beatissimus David Iese filius Quantam et quam multiplicem Hodiernam sollemnitatem Pent. Pentecosten f.k. sanctitati vestre Hodie f.d. omnia que a nobis lecta Quamvis dilectissimi inicium Inicium sane et causa festivitatis Perpetui muneris	M,1 M,2 M,3 M,4;Vf,1 M,5;Vf,2 M,6;Vf,3 Vf,4 Vf,5 Vf,6